

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**AKRABA EVLİLİĞİ TUTUM ÖLÇEĞİ: METODOLOJİK BİR
ÇALIŞMA**

İPEK ALP ŞAHİN
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EBELİK ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
DOÇ. DR. SELMA ŞEN

MANİSA-2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**AKRABA EVLİLİĞİ TUTUM ÖLÇEĞİ: METODOLOJİK BİR
ÇALIŞMA**

İPEK ALP ŞAHİN
YÜKSEK LİSANS TEZİ
EBELİK ANABİLİM DALI

Doç. Dr. Selma ŞEN

(Tez Danışmanı)

Dr. Öğr. Üyesi Aynur ÇETİNKAYA

(Jüri Üyesi)

Dr. Öğr. Üyesi Nuray EGELİOĞLU ÇETİŞLİ

(Jüri Üyesi)

MANİSA-2019

13.12.2019

Ulusal Tez Merkezi | Tez Form Yazdır

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

Referans No	10313312
Yazar Adı / Soyadı	İPEK ALP ŞAHİN
T.C.Kimlik No	21643666408
Telefon	5454666524
E-Posta	ipekalpshahi@gmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	AKRABA EVLİLİĞİ TUTUM ÖLÇEĞİ: METODOLOJİK BİR ÇALIŞMA
Tezin Tercümesi	Endogamy Marriage Attitude Scale: A Methodological Study
Konu	Halk Sağlığı = Public Health
Üniversite	Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Anabilim Dalı	Ebelik Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Ebelik Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2019
Sayfa	89
Tez Danışmanları	DOÇ. DR. SELMA ŞEN
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	

13.12.2019

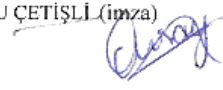
İmza:

**AKRABA EVLİLİĞİ TUTUM ÖLÇEĞİ: METODOLOJİK BİR
ÇALIŞMA**

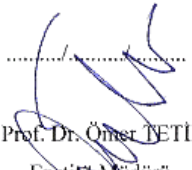
Öğrenci: İpek ALP ŞAHİN

Danışman: Doç. Dr. Selma ŞEN

Bu tez çalışması 11.12.2019 tarihinde jürimiz tarafından “Ebelik Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı” nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı:	Doç. Dr. Selma ŞEN (Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü)	(imza)
Üye :	Dr. Öğr. Üyesi Aynur ÇETİNKAYA (Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü)	(imza)
Üye:	Dr. Öğr. Üyesi Nuray EGELİOĞLU ÇETİŞLİ (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü)	(imza)

Bu tez, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından başarılı bulunmuştur.

.....

Prof. Dr. Ömer TETİK
Enstitü Müdürü

BEYAN

“Akraba Evliliği Tutum Ölçeği: Metodolojik Bir Çalışma” isimli tez çalışmasının şahsıma ait bir çalışma, çalışmamın planlanma aşamasından yazım aşamasına kadar tüm aşamalarında etik dışı herhangi bir davranışının olmadığını, bu tezdeki tüm bilgileri etik ve akademik kurallara uyarak ulaştığımı, bu tez çalışmasıyla elde edilememiş bütün bilgilere ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve tüm bu kaynaklara da kaynaklar listesinde yer verdiğimi, yine bu tezin çalışılması ve yazılması sürecinde patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışım olmadığını beyan ederim.

İpek ALP ŞAHİN

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans hayatımda beni yönlendiren, bu araştırmanın planlanmasından tamamlanmasına kadar bütün aşamalarda, bilgi birikimini ve deneyimlerini paylaşan; gösterdiği anlayış, güven, sabır ve tüm emekleri için değerli hocam *Doç.Dr. Selma ŞEN'e*,

Bugünlere gelmemde en büyük paya sahip olan, destek, ilgi ve sevgisini esirgemeyen ve hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan biricik annem *Yeter ALP'e*

Her zaman her konuda varlığını, sevgisini ve desteklerini esirgemeyen canım dostlarım olan *Elif DAMAR ve Seda BİÇİCİ'ye*

Gerek moral gerekse motivasyonlarından, desteklerinden ve yardımlarından dolayı Erzincan zumba eğitmeni olan *Özlem CEBRE'ye* ve zumba sınıfı arkadaşlarıma,

Atandığım günden beri tez çalışmamda yardımcı olan ve gerektiğinde izin veren Erzincan Üzümlü Toplum Sağlığı Müdürü *Harun ÜNAL'ave* Üzümlü Toplum Sağlığı çalışanlarına,

Sonsuz Teşekkür Ederim...

İpek ALP ŞAHİN

Manisa, 2019

KISALTMALAR

TNSA: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması

TAYA: Türkiye Aile Yapısı Araştırması

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

AFA: Açıklayıcı Faktör Analizi

DFA: Doğrulamalı Faktör Analizi

KMO: Kaiser-Meyer-Olkin

KGO: Kapsam Geçerliği Oranı

KGİ: Kapsam Geçerliği İndeksi

BAE: Birleşik Arap Emirlikleri

CFI: Karşılaştırmalı Uyum İyiliği

NFI: Normlaştırılmış Uyum İndeksi

NNFI: Normlaştırılmamış Uyum İndeksi

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

BEYAN	iv
TEŞEKKÜRLER	v
KISALTMALAR	vi
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar DİZİNİ	x
ŞEKİL DİZİNİ	xi
1.ÖZET	1
2.ABSTRACT	2
3. GİRİŞ VE AMAÇ	3
3.1 Araştırmanın Konusu ve Önemi	3
3.2 Araştırmanın Amacı	4
4.GENEL BİLGİLER	5
4.1. Akraba Evliliği	5
4.2. Akraba Evliliği Nedenleri	7
4.3. Akraba Evliliğinin Sosyal Boyutu	8
4.4.Dünya’da Akraba Evliliği	9
4.5. Türkiye’de Akraba Evliliği	10
4.6. Akraba Evliliğinde Ebenin Rolü	12
4.7. Akraba Evliliğine İlişkin Yapılan Çalışmalar	13
4.7.1. Dünya’da Yapılan Çalışmalar	13
4.7.2. Türkiye’de Yapılan Çalışmalar	15
5. GEREÇ VE YÖNTEM	18
5.1. Araştırmanın Tipi	18
5.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Süresi	18
5.3. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme	18
5.4. Araştırma Sorusu	19
5.5. Araştırmanın Bağımlı-Bağımsız Değişkenleri	19
5.6. Araştırmanın Veri Toplama Araçları	20
5.7. Verilerin Toplanması	20
5.8. Araştırmanın Aşamaları	22

5.9. Araştırma Verilerinin Analizi	23
5.10. Araştırmanın Sınırlılıklar ve Karşılaşılan Güçlükler	24
5.11 Araştırmanın Etik Yönü	24
6. BULGULAR	25
6.1. Bireylerin Demografik Özellikleri	25
6.2. Geçerlik Çalışmaları	28
6.2.1. Dil ve Kapsam Geçerliği	28
6.2.2. Ölçeğin Yapı Geçerliği	29
6.2.2.1. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)	29
6.2.2.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)	35
6.3. Güvenirlik Çalışması	39
6.3.1. Cronbach Alfa Katsayısı	41
6.3.2. Ölçek Tepki Yanlılığı	41
6.3.3. Madde Toplam Puan Korelasyonu	41
7. TARTIŞMA	44
7.1. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği Geçerlik Bulguları	44
7.1.1. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin Kapsam Geçerliliği	44
7.1.2. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin Yapı Geçerliliğinin Değerlendirilmesi	45
7.1.2.1. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin Açıklayıcı Faktör Analizi Değerlendirilmesi	46
7.1.2.2. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi Değerlendirilmesi	47
7.2. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin Güvenirlik Bulguları	49
8. SONUÇ VE ÖNERİLER	52
8.1. Sonuç	52
8.2. Öneriler	53
9. KAYNAKLAR	54
10. EKLER	63
EK-1 Tez Kabul Yönetim Kurulu Kararı	63
EK-2 Etik Kurul İzni	64
EK-3 Kurum İzni	65
EK-4 Birey Tanıtım Formu	66

EK-5 Akraba Evliliği Tutum Taslak Ölçeği	68
EK-6 Akraba Evliliği Tutum Ölçeği	70
EK-7 Gönüllü Olur Formu	72
EK-8 Tez Orijinallik Raporu	75
EK-9 Benzerlik Raporu Değerlendirme Formu	76
11. ÖZGEÇMİŞ	77

TABLolar DİZİNİ

Sayfa

No

Tablo 1. Türkiye’de akraba evlilikleri ile ilgili yapılan bazı çalışmalar	10
Tablo 2. Eş ile Akrabalık Derecesi, TAYA 2011	12
Tablo 3. Bireylerin Demografik Özellikleri	23
Tablo 4. Bireylerin Evlilik ve Akraba Evliliğine İlişkin Özellikler	24
Tablo 5. KMO ve Bartlett Değerleri	27
Tablo 6. Varimax Döndürme Yöntemi Sonrasında Faktör Yükleri ve Açıklanan Varyans Oranları	28
Tablo 7. Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları	29
Tablo 8. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği Alt Boyutlarını Oluşturan Madde Numaralarının Dağılımı,Faktör Yükleri ve Toplam Varyans Oranı	31
Tablo 9. Nihai Ölçeğin Uyum İndeksleri ve Kabul Edilebilir İndeks Değerleri	33
Tablo 10. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği Maddeleri ve Tanımlayıcı İstatistikler	36
Tablo 11. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği – Madde Toplam Korelasyonları	39

ŞEKİL DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1. Araştırmanın Aşamaları	20
Şekil 2. Scree Plot Grafiği	28
Şekil 3. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları İçin Birinci Düzey Çok Faktörlü Model	34
Şekil 4. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları İçin Modifiye Edilmiş Birinci Düzey Çok Faktörlü Model	35

1.ÖZET

Başlık: Akraba Evliliği Tutum Ölçeği: Bir Metodolojik Çalışma

Öğrencinin Adı: İpek ALP ŞAHİN

Danışman: Doç. Dr. Selma ŞEN

Anabilim Dalı: Ebelik

Amaç: Çalışmanın amacı bireylerin akraba evliliklerine yönelik tutumlarını değerlendirmede kullanılacak Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'ni geliştirmektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırma metodolojik tipte bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini Erzincan ili Merkez aile sağlığı merkezlerine kayıtlı bireyler (N= 231.511); örneklemini ise bu aile sağlığı merkezleri arasından kura ile seçilen 6 aile sağlığı merkezine kayıtlı, araştırmaya katılmaya gönüllü 330 birey oluşturdu. Verilerin toplanmasında, “Birey Tanıtım Formu” ve “Akraba Evliliği Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Bulgular: Yapılan faktör analizi sonucunda KMO değerinin 0,867 olduğu ve örneklem sayısının faktör analizi için uygun olduğu belirlenmiştir ($KMO > 0,500$). Ayrıca Bartlett testi sonucunda X^2 değerinin (5251,155) istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve normal dağılım koşulu sağladığı saptanmıştır ($p < 0,00$). Ölçek altı alt boyuta dağıldı, açıkladığı toplam varyans %62,764 olarak bulundu. Ölçek alt boyut Cronbach Alfa katsayıları sırasıyla birinci faktör; “Kabul Edici Tutum” $\alpha = 0,919$, ikinci faktör; “Toplumsal Değerler” $\alpha = 0,856$, üçüncü faktör; “Toplumsal Baskı” $\alpha = 0,784$, dördüncü faktör; “Risk Algısı” $\alpha = 0,820$, beşinci faktör; “Sağlık Algısı” $\alpha = 0,743$ ve altıncı faktör; “Meşrulaştırıcı Mitler” $\alpha = 0,615$ olarak bulundu. Ölçek doğrulayıcı faktör analizi uyum indeksleri incelendi ve χ^2/df , CFI, NFI, NNFI, RMSEA, GFI ve AGFI indekslerinin kabul edilebilir değerlerde olduğu belirlendi.

Sonuç: Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin yapılan analizler sonucunda kabul edilebilir derecede geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Akraba evliliği, tutum, ölçek

2.ABSTRACT

Title: Endogamy Marriage Attitude Scale: A Methodological Study

Student Name: İpek ALP ŞAHİN

Thesis Advisor: Selma ŞEN, Associate Professor

Department: Midwifery

Aim: The objective of this study was developing the Endogamy Marriage Attitude Scale.

Material and Method: The study is methodological. The universe of the study consisted of individuals who were living in Erzincan Central. The universe of the study consisted of individuals who were enrolled in Erzincan Central district family health centers and the sample of the research consisted of 330 individuals who were enrolled in six family health centers selected by draw from there and agreed to participate in the study voluntarily. The data were collected with the “Individuals Introductory Form” and “Endogamy Marriage Attitude Scale”.

Findings: Kaiser Meier Olkin (KMO) analysis was performed to determine the availability of the scale for the size of participants. The sample adequacy calculated as the KMO value was 0.916 and the Bartlett’s Test of Sphericity ($X^2 = 5251.515$ $p < 0.000$) sample size analysis value was found to be sufficient for factor analysis. The scale was divided into six sub-dimensions, explaining that the total variance was found to be %62.764. The Cronbach Alpha coefficients of the scale are; the first factor “Acceptive Attitude” $\alpha = 0.919$, the second factor “Social Values” $\alpha = 0.856$, the third factor “Social Pressure” $\alpha = 0.784$, the fourth factor “Risk Perception” $\alpha = 0.820$, the fifth factor “Health Perception” $\alpha = 0.743$ and the sixth factor “Legitimizing Myths” $\alpha = 0.615$. Compliance indices of scale on firmatory factor analysis were examined and it was observed that χ^2/df , CFI, NFI, NNFI, RMSEA, GFI and AGFI indices met acceptable values.

Result: Endogamy Marriage Attitude Scale was found to be on acceptable and reliable valid.

Keywords: Endogamy marriage, attitude, scale

GİRİŞ VE AMAÇ

3.1 ARAŞTIRMANIN KONUSU VE ÖNEMİ

En az bir ortak ataya sahip bireylere ‘akraba’, bir veya daha fazla ortak ataya sahip olan iki kişi arasındaki evliliklere ‘akraba evliliği’ denilmektedir (Khalid ve Ark 2006; Tabak 2008; Othman ve Saadat 2009; Mayda ve ark.2010; Tuncay 2011; Islam 2012).

Akraba evlilikleri farklı nedenlerden dolayı yapılmaktadır. Bu nedenler arasında örf, adet ve dini inanışlara uygun evlilik yapmak, akrabalık bağlarını güçlendirmek, mal varlığının bölünmesini engellemek, aileye yabancı birisinin girmesini engellemek yer almaktadır. Dolayısıyla akraba evliliklerin oranı toplumdan topluma farklılıklar göstermektedir (Tuncay 2011).

Akraba evliliklerinin oranı gelişmiş ülkelerde daha az iken Afrika, Orta Doğu ve Hindistan (%25-61) gibi gelişmekte olan ülkelere daha fazladır. Türkiye’de ise akraba evliliği oranı bölgelere göre farklılık gösterse de %20-40 arasında değişmektedir. Yapılan akraba evliliklerinin çoğunluğu (%70) I. dereceden kuzenler arasında olduğu görülmektedir (Kayahan ve ark. 2003; Nath ve ark. 2004).

Akraba evliliği nedenleri, sonuçları ve yaygınlığı açısından bakıldığında önemli bir halk sağlığı sorunudur (İnandı ve ark. 2016). Akraba olan bireyler diğer bireylere göre daha fazla ortak gene sahip olmaları nedeni ile kalıtsal hastalık taşımakta ve bu hastalıkların ortaya çıkması söz konusudur. Bu nedenle akraba evliliğinde genetik hastalıkların anne ve babanın genleri yolu ile çocuklarına aktarılması yadsınamaz bir gerçektir (Tuncay 2011).

Akraba evliliği yapan kadınların sağlık hizmetlerinden daha fazla yararlanmaları gerekmektedir. Sunulan sağlık hizmetlerinin kalitesi artırılarak kalıtsal hastalıklar ve çocuk hastalıkları konusunda daha iyi danışmanlık yapılmalıdır. Akraba evliliği olan kadınların prenatal tanı ve genetik danışmanlık, doğum öncesi, doğum ve doğum

sonu bakım hizmetlerini yararlanması konusunda destek olunmalıdır (Özvarış ve ark. 2002; Tabak 2008; Şen 2010).

Akraba evliliği Türkiye'de sosyokültürel ve sosyoekonomik yapı nedeni ile uzun zamandan beri süreklilik gösteren bir olgudur. TÜİK 2016 Aile İstatistikleri sonuçlarına göre; 15 yaş ve üzeri bireylerin %23,2'sinin eşi ile akraba olduğu saptanmıştır. Bu durum akraba evliliğinin alışılmış bir davranış biçimi ya da kültürel bir dinamik olarak halen belli alt kültürlerde yaygın olarak sürdürüldüğünü göstermektedir.

3.2 ARAŞTIRMANIN AMACI

Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de akraba evliliğinin sıklığı, nedenleri ve sonuçları üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Ancak konunun etraflıca anlaşılması için yeni çalışmalara gerek vardır. Konu ile ilgili yeni çalışmalara ışık tutması ve daha doğru sonuçlar elde etmek için bir tutum ölçeği geliştirmek önemlidir. Literatürde konu ile ilgili geliştirilmiş herhangi bir ölçek bulunmamaktadır.

Çalışmanın amacı bireylerin akraba evliliklerine yönelik tutumlarını değerlendirmede kullanılacak Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'ni geliştirmektir.

4. GENEL BİLGİLER

4.1. AKRABA EVLİLİĞİ

Akraba evliliği, aralarında kan bağı bulunan kişiler arası yapılan evliliklere denilmektedir (Kutlubay 2007).

Akraba evliliği genel olarak iki derecede incelenir: Birinci derece akraba evliliği, anne ya da babalarından biri kardeş olan bir çiftin yaptığı evlilikler (kuzen evlilikleri); ikinci derece akraba evlilikleri ise büyükanne veya büyükbabalarından biri kardeş olan çiftlerin yaptığı evliliklerdir (Ayan 2001; Khalid ve ark. 2006; Tavukçu ve İrgil 2008; Tuncay 2011). En yaygın bulunan akraba evliliği ilk kuzenler arasındadır (Abbasi-Shavazi 2008; Islam 2012).

Sanayileşmeden dolayı toplumlardaki göçlerin artacağı, okuryazarlık düzeylerindeki yükselme ile akraba evliliklerindeki yaygınlık hızında bir düşüş olabileceği düşünülmüş, fakat dünyanın birçok yerinde kuzen evliliğinde bir değişme gözlenmemiştir (Khlat 1988; Khoury 1992).

Kadın eğitim düzeyinin artması, doğurganlığın azalması, evlenmeye uygun akrabaların sayısının azalması, kadınların işgücüne katılımı, kadınların güçlendirilmesi, kentleşme ve ailelerin ekonomik durumunun iyileştirilmesi, akraba evliliklerine eğilimlerin azalması ile ilişkili olmuştur (Islam 2012).

Günümüzde toplumun sosyoekonomik ve eğitim düzeyinin artması genetik hastalıklar konusundaki bilgisinin artmasını sağlamıştır. Buda akraba evliliklerinin oranının %0.3'ün altına düşmesine ve hatta büyük şehirlerde daha da azalmasına sebep olmuştur (Zencir 2005).

Genel olarak, düşük sosyoekonomik durum, cehalet ve kırsal kesim ikameti ile ilişkili olarak akraba evliliği oranları sürekli yüksek olmuştur (Islam 2012). Bu oranlar modernleşme ve artan okuryazarlık ile azalır (Laghmich ve ark. 2019).

Akraba evliliklerinin popülasyonlardaki gen frekanslarını değiştirebildiği bilinmektedir. Buna bağlı olarak bu tip evliliklerin oldukça yoğun olarak tercih

edildiği toplumlarda genetik yapının, genel popülasyondan önemli ölçüde farklılıklar gösterebileceği düşünülmektedir (Zencir 2005).

Aralarında kan bağı olan bireyler, toplum genelinde var olan ortak genlere ilaveten akrabalıktan kaynaklı ortak genleri de taşımaktadırlar. Akraba evliliğindeki en önemli problemlerden birisi ise sağlıklı görünümlü bu bireylerin genetik yapılarında taşımış oldukları hastalık oluşturu etmenleri çocuklarına aktarması durumudur (Hancıoğlu ve Tunçbilek 1998; Arslan ve ark. 2016).

Genel olarak söylemek gerekirse kan yakını akraba evliliğinin esası, akrabaların ortak atadan gelmeleri nedeniyle genel toplumun üstünde bir gen içeriğine sahip olmalarıdır. Yani yakın akrabalar toplumsal olarak benzer genler taşımanın yanı sıra ayrıca akraba oldukları için, akrabalık derecesine göre daha fazla aynı genlere sahiptirler (Genç ve Erdemir 1997; Uskun 2001; Özvarış ve ark. 2002; Tekbaş ve ark. 2005; Şen ve Aksu 2015). Bu nedenlerle akraba evliliklerinde anne ve babadan gelen genlerin hastalık oluşturma riski akraba evliliği yapmayanlara göre daha yüksektir. Dolayısıyla kalıtsal hastalıkların oluşturma riski de artmaktadır (Genç ve Erdemir 1997; Genç 1997; Şen ve Aksu 2015).

Çekinik kalıtım gösteren hastalıklarda, ilgili çekinik genlerden sadece birinde hatanın bulunması hastalık belirtilerinin ortaya çıkması için yeterli değildir. Bu durumdaki bireyler anomalili genin taşıyıcısı olmasına ve bu geni daha sonraki kuşaklara aktarmalarına rağmen dış görünüş olarak normal görünüme sahiptirler ve hastalığın hiçbir bulgusuna sahip değildirler. Bu tür bir hastalığın ortaya çıkabilmesi için, her iki ebeveyninde bozuk geni taşıması ve bunu oluşacak çocuğa aktarması gerekmektedir. Bu nedenle akraba evliliklerinde anne ve babanın aynı soydan gelmesi, topluma göre daha yüksek oranda bozuk geni taşıma olasılığını arttırır (Arslan ve ark. 2016).

Akraba evliliği yapan kişilerin çocuklarında kalıtsal hastalıkların daha fazla görülmesi önemli sağlık sorunlarının ortaya çıkmasını arttırmaktadır (Şen 2010). Akraba evliliklerinin artmasındaki en önemli nedenlerden biri, kendi aile ve çevrelerinde yapılan akraba evliliklerinden sağlıklı çocuklar doğmasıdır. Bu durum aileleri akraba evliliği yapmaları için cesaretlendirmektedir. Aslında yapılan her akraba evliliği çocukların hasta olmayacağı anlamına gelmemektedir. Ancak akraba

evliliği yapan çoğu kişi hasta çocuk sahibi olurken diğer kişilerin çocukları hasta olmayabilir. Akraba evliliği yapan kişilerin daha önceki gebeliklerinden sağlıklı çocukları olması daha sonraki gebeliklerde risk olmayacağını göstermeyeceği gibi, daha önce hasta çocukları olması sağlıklı çocuklarının olmayacağı anlamına da gelmez (Özvarış 2001; Şen 2010).

Akraba evliliğinde önemli durumlardan biri de genetik hastalıkların epidemiyolojisini artırmasıdır (Ulusoy Gökkoca ve Baharlı Etiler 1999; Sevinç ve Yavaş Çelik 2016). Genetik hastalıklı doğan çocukların %8,4'ü akraba evliliğinden doğmaktadır (Uskun 2001; Özvarış ve ark. 2002; Şen 2010).

Akraba evliliğinin sık olduğu popülasyonlarda anomalili çocuk doğma riski diğer popülasyonlara göre daha yüksektir. Özellikle birinci dereceden yapılan akraba evliliklerinde prematüre ya da ölü doğum, kendiliğinden düşük, beyin felci veya kalça çıkıklığı gibi durumlarla karşılaşma riski daha yüksektir (Arslan ve ark. 2016).

Akraba evliliği yapan kişilerin konjenital anomalili çocuk doğma riski diğerlerine göre iki kat daha fazladır (%8-9) (Ulusoy ve ark. 1999; Uskun 2001; Özvarış ve ark. 2002; Tabak 2008; Şen ve Aksu 2015). Bu nedenle akraba evliliklerinden kaynaklı hastalıklar hakkında toplumu bilgilendirmek ve bu doğrultuda hizmet sunumunu planlamak büyük önem taşımaktadır (Genetik Hastalıklar Sağlık Personeli İçin El Kitabı 2002).

4.2. AKRABA EVLİLİĞİ NEDENLERİ

Akraba evliliği nedenleri arasında birçok sosyal ve kültürel nedenler olduğu bilinmektedir (Tavukçu ve İrgil 2008; İnandı ve ark. 2016). Çeşitli sosyal ve tıbbi çalışmalar neticesinde akraba evliliğinin tercih edilme sebepleri şu şekilde sıralanabilir;

- Miras yoluyla mal varlığının bölünmesini önleyerek gelecek nesillerin güvence altına alınması anlayışı,
- Soyun devam ettirilmesi,
- Evlilikte istikrarın sağlanması (geçimin iyi olacağı inancı),
- Aile içine yabancı bir kişinin girmesini engellemek,

- Aile içinden birinin yabancıya gitmesini engellemek,
- Aile içi ilişkileri güçlendirmesi,
- Rahat iletişim ve güven duygusu,
- Aynı etnik köken ve dini inanışlara sahip olunması,
- Coğrafi konum,
- Yaşanılan yörede gelenek olmasıdır (Budak ve ark. 1985; Akın 2000; Tabak 2008; Şenel ve ark. 2009; Şen 2010; Nar 2012; İnandı ve ark. 2016).

Akraba evlilikleri eski nesiller arasında özellikle kırsal alanlarda, sosyal, dini, kültürel, politik ve ekonomik faktörler olduğu gibi, yeni nesiller arasında da güçlü rol oynamaktadır (Islam 2012).

Akraba evliliğinin gerçekleşmesinin pek çok nedeni olmakla birlikte asıl önemli nedenlerinden birisi toplumların kültürel yapısıdır. Türkiye’de bölgeler arası kültürel nüanslardan bahsetmek mümkündür. Ülkemizde bölgeden bölgeye farklılık gösteren kültürel yapı akraba evliliği sıklığını etkilemektedir. Akraba evliliği sıklığı Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde diğer bölgelere oranla daha fazladır. Bu durumun nedeni bu bölgelerdeki kültürel yapıyla alakalıdır (Polat 2017).

4.3. AKRABA EVLİLİĞİNİN TOPLUMSAL VE SOSYAL BOYUTU

Akraba evliliği, sosyokültürel yaşamın temelini oluşturan en önemli olaylardandır. Akraba evlilikleri, ataerkil yapının ve geleneksel anlayışın sürdürülmesinde önemli bir yer tutar (Nar 2012).

Literatürlerde akraba evliliği konusunun sık sık dile getirilmesinin nedeni, sosyokültürel yaşamın temelini oluşturması yanında kalıtsal hastalıkların akraba evliliklerinden doğan çocuklarda iki kat fazla görülmesidir (Nar 2012).

Akraba evliliği tercihinde verilen gerçek nedenler öncelikle sosyaldır. Sosyolojik çalışmalar gösteriyor ki akrabalık oranının yüksek olduğu topluluklarda çift ve diğer aile üyeleri arasındaki uyumluluk, evlilik öncesi sosyal ilişkileri paylaşan eşler ile evlilik sonrası aynı aile ilişkilerini paylaşan eşler arasında yüksek bir uyumluluk nedeniyle çiftlerin istikrarını güçlendirilebileceğini göstermektedir (Hamamy 2012).

Akraba evliliğın, aile bağlarını ve aile dayanışmasını güçlendirdiğine, kuzen evliliğının kültürel değerlerin ve kültürel sürekliliğın devamı için uygun olduğuna inanılmaktadır (Sandridge 2010).

Akraba evliliklerinin kültürden kaynaklanan boyutları da bulunabilmektedir. Bazı alt kültürlerde akraba evliliğı, örf, adet ve geleneksel unsurların dayattığı ya da oluşturduğu bir yaklaşım biçimi olabilmektedir. Evlenecek bireylerin aynı kültürel kimliğı paylaşıyor olması akraba evliliğini teşvik edici unsur olabilir. Aileler veya eşler böyle bir durumu, bağlı olduğu topluluğun bir yaşam şekli (güçlü bir aile geleneğini sürdürme isteğı) olarak kabul ederek birer kazanım olarak düşünebilir. Soy örgütlenmesinin yerleşik olduğu sistemlerde aile içi yapılan bu tür evlilikler aile birliğini sembolize etmesi yanında, aşirete veya kabileye bağlılığın da bir tür göstergesidir. Tüm bu nedenleri kültürel manada değerlendirebileceğimiz gibi sosyo-ekonomik yapının bir sonucu olarak da görebiliriz (Nar 2012).

4.4. DÜNYADA AKRABA EVLİLİĞİ

Akraba evliliğı özellikle Müslüman ülkeler başta olmak üzere diğer birçok ülkelerde yaygındır (Abbasi –Shavazi 2008). Ancak akraba evliliğı yapma oranları ülkeden ülkeye değişkenlik gösterir. Ayrıca aynı ülkedeki farklı kabileler, topluluklar ve etnik gruplar arasında bu değişkenlik vardır. Bu fark genellikle ırkla, dinle ve toplumun tercihiyle alakalıdır (Jaouad 2009).

Yapılan çalışmalar incelendiğinde dünyada akraba evliliğı oranları farklılıklar göstermektedir ve genellikle bazı demografik özelliklere; din, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik bölgenin durumu, yeri ve büyüklüğü, nüfusun izolasyonu, akraba evliliğine karşı tutum, kırsalda veya kentsel yaşama göre değişmektedir (Shawky 2011; Arslan ve ark. 2016).

Dünyada evliliklerin yaklaşık %20'si akraba evliliğıdir (İnandı ve ark. 2016). Gelişmiş ülkelerde akraba evliliğı oranları düşük olmasına karşın, gelişmekte olan ülkelerde bu oran yüksek seyretmektedir. Özellikle Kuzey Afrika, Orta Doğu ve Güney Asya ülkelerinde yaygın görülmekle birlikte bu oran %25-61'dir (Kayahan

2003; Kutlubay 2007; Tabak 2008; Şenel 2009; Şen 2010; Arslan ve ark. 2016; İnandı ve ark. 2016).

Orta Doğu'daki ülkelerde akraba evliliği oranının %20 ile %70 arasında iken Avrupa, Kuzey Amerika, Avustralya ve Rusya'da ise bu oranın %1'in altında olduğu bildirilmektedir (İnandı ve ark. 2016). Görüldüğü üzere Asya ve İslam ülkelerinde akraba evliliği oranları oldukça yüksektir. Batı ülkelerinde ise sanayileşme, sosyo-ekonomik gelişme ve eğitim düzeyinin yükselmesiyle birlikte akraba evliliği oranları oldukça az olduğu görülmektedir (Imaizumi 1986; Nath 2004).

4.5. TÜRKİYE'DE AKRABA EVLİLİĞİ

Akraba evliliği Türkiye'de sıkça rastlanılan bir evlilik biçimidir (Polat 2017). Ayrıca geleneksel altyapı nedeniyle de uzun zamandan beri süreklilik gösteren bir olgudur (Ayan 2001).

Batı ülkelerinde akraba evliliği oranları oldukça az olmasına karşın, bazı Asya ve İslam ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de akraba evliliği oranı yüksektir (Ayan 2002).

Tablo 1. Türkiye'de akraba evlilikleri ile ilgili yapılan bazı çalışmalar

Yıllar	Araştırmayı yapan	Sıklık%
1983	TNSA	21,0
1988	TNSA	20,0
1992	Devlet Planlama Teşkilatı Türk Aile Yapısı Araştırması	17
1993	TNSA	23,0
1998	TNSA	26,9
2003	TNSA	22,0
2006	TUİK	20,9
2006	TAYA	22,4
2011	TNSA	21,0
2011	TAYA	21,3
2012	TUİK	23,3
2013	TUİK	21,3
2016	TUİK	23,2
2018	TNSA	24,0

Yapılan araştırmalar gösteriyor ki Türkiye’de her dört evlilikten birinin akraba evliliği olduğunu ve çoğunlukla (%70) birinci derece akrabalar arasında gerçekleştiği saptanmıştır (Kayahan ve ark. 2003; Kutlubay 2007). Türkiye’de bölgeler arası kültürel farklardan bahsetmek mümkündür. Ülkemizde bölgeden bölgeye farklılık gösteren kültürel yapı akraba evliliği sıklığını belirler (Tunçbilek ve Ulusoy 1987; Polat 2017). Ülkemizde özellikle kırsal alanlarda akraba evliliği oranı kentlere göre bir hayli yüksektir. Köy, kasaba gibi yerleşim birimlerde yaşayan insanlar arasındaki akraba olma durumu kentlerde yaşayan insanlara göre daha fazladır (Polat 2017). Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde diğer bölgelerle karşılaştırıldığında akraba evliliği oranının yüksek olduğu ve büyük kısmının kırsal alanda ve I. dereceden yakın akrabalar (amca çocukları) arasında olduğu bildirilmektedir (Kutlubay 2007; Polat 2017).

Türkiye’nin doğusundan batısına doğru bu oranların azaldığı görülmesine rağmen, Türkiye ortalaması Batı toplumlarının birkaç katı olarak dikkat çekmektedir. Sanayileşme ve kentleşmeyle birlikte eğitim oranının yükselmesi sonucu Türkiye’de akraba evliliklerinin zaman içerisinde nispeten azalma eğiliminde olduğu gözlenmiştir (Tunçbilek ve Ulusoy 1987; Polat 2017).

Türkiye’de akraba evliliklerinin oranının düşmesine rağmen, hala ciddi oranda bu evliliklerin uygulandığı belirtilmektedir (Beşpınar ve Beşpınar 2017).

TNSA verilerine göre, Türkiye’de akraba evliliği oranı 1983’de %21,0, 1988’de %20,0, 1993’de %23,0, 1995’de %26,9, 2003’de %22,0 ve 2011 yılında akraba evliliği yapanların oranı ise %21 olarak tespit edilmiştir (Tabak 2008; Arslan ve ark. 2016).

Türkiye Aile Yapısı Araştırması (TAYA) 2011 verilerine göre, Türkiye’de akraba evliliği toplum sağlığı açısından önemli bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye genelinde akraba evliliklerinin oranı %21,3 iken, kentte %19,8, kırdan ise %24,6’dır. Eğitim seviyesi arttıkça bireylerin akraba evliliği yapma eğiliminin azaldığı gözlenmektedir. (Beşpınar ve Beşpınar 2017).

T   K 2016 verilerine göre Türkiye’de akraba evliliği oranı %23,2’dir. Bölgelere göre en düşük oran Batı Marmara’da iken, en yüksek oran Güneydoğu Anadolu’dur (T   K 2016).

Bölgeler arasında farklılıklar bu pratiğin yaygınlığında da gözlenmektedir. En dar sosyal çevreden yapıldığı bölgeler olan Güneydoğu Anadolu (%43,6), Ortadoğu

Anadolu (%35,5), Doğu Karadeniz (%25,6) ve Orta Anadolu (%25,1) akraba evliliklerinin en yüksek oranda gerçekleştiği bölgelerdir. Batı Marmara’da akraba evliliklerinin oranı %6,8 iken bu oran Doğu Marmara’da %13,5, Ege Bölgesinde ise %15,3’tür (Beşpınar ve Beşpınar 2017). Türkiye’de akraba evliliği oranı bölgeler arasında ciddi farklılıklar göstermektedir ve ülkenin batısından doğusuna doğru gidildikçe artmaktadır (Özvarış 2001; Uskun 2001; Tekbaş ve ark. 2005; Tavukçu ve İrgil 2008; Şen ve Aksu 2015).

Akraba evliliklerinin kimler arasında gerçekleştiğini incelediğimizde, bu evlilikler en çok amca çocukları, daha sonra hala, dayı, teyze çocukları ve diğer akrabalar ile yapılmaktadır. Akraba evliliği yapanların %18,4’ü amca, %11,8’i hala, %11,8’i teyze, %11,7’si ise dayı çocukları ile gerçekleşmektedir. Baba tarafından diğer akrabalar ile evlenenlerin oranı %28,7, anne tarafından diğer akrabalarla evlenenlerin oranı ise %17,5’dir. Akraba evliliklerinin yüksek olduğu Güneydoğu Anadolu, Orta Anadolu, Ortadoğu Anadolu, Kuzeydoğu Anadolu ve Doğu Karadeniz bölgelerinde, diğer bölgelere göre, amca çocuğu ile evlilik oranı yüksektir. Sırasıyla bu bölgelerdeki akraba evlilikleri yapmışların içinde amca çocuğu ile evlenenlerin oranı %29,2, %24,4, %23,6, %21,2 ve %20,1’dir (Beşpınar ve Beşpınar 2017).

Tablo 2: Eş ile Akrabalık Derecesi, (TAYA 2011)

	Amca oğlu/amca kızı%	Hala oğlu/hala kızı%	Dayı oğlu/dayı kızı%	Teyze oğlu/teyze kızı%	Baba tarafından diğer akraba%	Anne tarafından diğer akraba%
Türkiye	18,4	11,8	11,7	11,8	28,7	17,5

4.6. AKRABA EVLİLİĞİNDE EBENİN ROLÜ

Akraba evliliği önemli bir halk sağlığı sorunudur. Bu nedenle sağlık çalışanları ve özellikle kadınlar ile yakından iletişimleri bulunan ebe ve hemşirelere çok fazla sorumluluk düşmektedir. Bu sorumlulukları şöyle sıralayabiliriz;

- Evlilik öncesi danışmanlığı yaygınlaştırmak.

- Evlenmeyi planlayan bireylere akraba evliliklerinden kaçınılması gerekliliğini vurgulamak.
- Akraba evliliği yapmaya karar vermiş olan çiftleri bu evliliklerin riskleri hakkında bilgilendirmek.
- Akraba evliliği yapmış olan kadınları genetik danışmanlık hakkında bilgilendirmek ve genetik danışmaya yönlendirip izlemelerini sürdürmek.
- Akraba evliliği sonucu oluşan gebelikleri ve doğan bebekleri yakından izlenmek.
- Topluma sağlık eğitimi verilerek akraba evliliklerinin olumsuz sonuçları hakkında toplumun bilinç düzeyini arttırılmak.

4.7. AKRABA EVLİLİĞİNE İLİŞKİN YAPILAN ÇALIŞMALAR

4.7.1.Dünya’da Yapılan Çalışmalar

Al-Gazalı ve ark. (1997) tarafından yapılan çalışmada, Birleşik Arap Emirlikleri'nde (BAE) akraba evlilik sıklığını ve akrabalık katsayısını incelemek için yapılmıştır. Çalışma Ekim 1994 ve Mart 1995 tarihleri arasında Al Ain ve Dubai şehirlerinde gerçekleştirilmiştir. 15 yaş ve üzeri 2033 evli BAE kadın örneği katılmış. Her kadın ve eşi arasındaki akrabalık derecesi ve ebeveynleri arasındaki akrabalık derecesi kaydedilmiş. Mevcut nesildeki akrabalık oranı, 0,0222'lik bir yetiştirme katsayısı ile yüksek (%50,5) idi. İlk kuzen evlilikleri en yaygın akraba evliliği olup tüm evliliklerin %26,2'sini oluşturmuş (Al-Gazalı ve ark. 1997).

Al-Abdulkareem ve Ballal (1998) tarafından yapılan çalışmada akraba evlilik oranı %52 ve ortalama bir inbreeding katsayısı 0,0312 'di. İlk kuzen evlilikleri tüm çiftleşmelerin en yaygını (%39,3) idi. Sonuç olarak, bu çalışmada akraba evliliğinin hesaplanan oranı yüksek, bu nedenle doğurganlık katsayısı ve doğurganlık oranı da yüksek. Bununla birlikte, akraba evliliği ile üreme israfı arasında anlamlı bir ilişki gösterilmemiş (Al-Abdulkareem ve Ballal 1998).

Gunaıd ve ark. (2004) tarafından yapılan çalışmada akraba evliliği sıklığı %44,7 idi. Bu çalışmada toplam evliliklerin %71,6'sını akraba evlilikleri ve bu evliliklerin %32'sini de kuzen evlilikleri oluşturuyor. Bu yüksek oranların nedenleri sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler olduğu bulunmuş. Akraba evliliği doğurganlığı arttırır ancak ölüm oranları doğum oranlarından yüksek. Çalışmada akraba evliliğinin eğitim

düzeyi ile bağlantısı bulunmamış. Akraba evliliği, geleneksel olarak Kentsel alanlardan daha güçlü aile ilişkilerinin olduğu kırsal ortamlarda daha yaygın. Sonuç olarak Yemen Sana'da evlilik insidansı geçtiğimiz yarım yüzyıl boyunca yüksek olmuş (Gunaıd ve ark. 2004).

Abbasi–Shavazi ve ark. (2008) tarafından yapılan çalışmada akrabalarla evlilik düzeyi oranları Gilan'da %23, Sistan ve Baluchistan'da %78 çıkmış. Biyolojik akrabalarla evlilik uygulamaları modernleşme etkileri ve etnik köken karşısında dirençli kaldığını etnik köken, il ve bölge ikametleri de önemli belirleyiciler olmaya devam ettiğini göstermekte. Sonuç olarak akraba evliliği tutumu üzerinde eğitimin tek başına büyük bir etkisi olmadığını göstermiş. Aksine eğitim derneği ve eğitim veren kültürel özelliklere (İslam mezhebi ve etnik kökene sahip) sahip kurumlar etkilemekte. Akraba evliliği İran'da kültürel olarak tercih edilen bir evlilik şekli. Akraba evlilik oranları kırsal kesimde yaşama, okuma yazma bilmeyen kadın veya düşük eğitim seviyesine sahip olanlar da daha yüksek (Abbasi –Shavazi ve ark. 2008).

Jaouad ve ark. (2009) tarafından yapılan çalışmada Fas'taki akraba evlilikleri tüm evliliklerin % 59,09'unu oluşturuyor. Fas'ta akraba evliliğinin yaygınlığı 0,0065 ortalama akrabalık katsayısı % 15,25 olarak bulunmuş. Akraba evliliği oranlarındaki farklılıklar oldukça fazla. Bu çalışma, akrabalık ile ilişkili sağlık risklerini daha iyi tanımlamakta. Bu çalışmada otozomal resesif bozuklukların akraba evliliklerle güçlü bir şekilde ilişkili olduğu, bu hastalıkları olan aileler arasında akrabalık oranının genel popülasyondaki akrabalık oranından önemli ölçüde farklı olduğu saptanmış. Kamu ve sağlık personelinin genetik ve konjenital bozuklukların önlenmesi ve kontrolü için eğitim programlarına dahil edilmelidir. Bu eğitim programları, akrabalık ile ilişkili sağlık risklerini tanımlamalı. (Jaouad ve ark. 2009).

Akrami ve ark. (2009) tarafından yapılan çalışmada, ilk kuzen evliliği en sık görülen akrabalık tipi (%69). Ailelerin sosyoekonomik düzeyi, akraba olmayan bir evliliğe sahip olmakla önemli ölçüde ilişkili değil. Akraba evlilikleri olan aileler arasında, otozomal resesif bozuklukların daha yüksek bir sıklığı var. Otozomal dominant özellikler için homozigotluk riski artar ve dişilerin X'e bağlı resesif özelliklere sahip olma riski artar, çünkü bir taşıyıcı anne etkilenen bir erkekle çoğalır. Bu veriler evlilik öncesi genetik danışmanlık ve kitle iletişim araçları

abaları akraba evlilik ile ilgili genetik riskler hakkında kamu bilincini artırmak için gerekli olduğunu göstermekte (Akrami ve ark. 2009).

Islam ve ark. (2012) tarafından yapılan çalışmada Umman’da akraba evliliğinin çok ysek prevelansını göstermekte, çünkü evliliklerin yarısından fazlası (%52’si) akraba. En yayın akraba evliliği ise tüm akraba evliliklerin %75’ini oluşturan ilk kuzen evlilikleri. Akraba evliliklerinde kadın yaşı, istihdam, ikamet ve coğrafi bölge önemli belirleyicileri olarak görülmekte (Islam ve ark. 2012).

1980’lerin ortalarından bu yana İran’da akraba evliliklerinin yaygınlığında önemli bir genel azalma olmuş, ülke içinde farklı yerlerde değişen kadın eğitim düzeyleri, ikametgah ve evlilik tercihleri gibi faktörleri yansıtmakta (Hosseini-Chavoshi 2014).

4.7.2 Türkiye’de yapılan alışmalar

Ayan ve ark. (2001) tarafından yapılan çalışmada akraba evliliği yapanların çoğunluğu evliliklerinden memnun oldukları fakat çocuklarının akraba evliliği yapmasını onaylamadıkları belirlenmiş. Akraba evliliği yapılmasının en önemli nedeni olarak ailelerin birbirlerini tanınası olduğu belirtilmiş (Ayan ve ark.2001).

Zencir (2005) tarafından yapılan çalışmada akraba evliliği sıklığı %19,4 olarak bulunmuş ve %9,1 ile en çok birinci kuzen evliliği olmuş. Ayrıca Kırsal bölgede yaşayan kadınlarda akraba evliliği oranı kentsel bölgede yaşayan kadınlardan daha ysek olarak saptanmış. Eğitim düzeyi yükseldikçe akraba evliliği sıklığı düşmekte. Akraba evliliği öyküsü olan ailelerin daha ysek oranda doğumsal anomalili çocuğa sahip oldukları saptanmış (Zencir 2005).

Kutlubay (2007) tarafından yapılan çalışmada akraba evliliği oranı %28,4 olduğu ve evlilikleri %74,2 oranında birinci derece akrabalar ile yapıldığı belirtilmiş. Kadınlara eğitim düzeyleri arttıkça akraba evliliğine olan eğilimin azaldığı saptanmış. Bu çalışmada akraba evliliği olan kadınlarda kendiliğinden düşük, ölü doğum ve beş yaş altı ocuk ölümü görülme sıklığını daha fazla bulunmuş (Kutlubay 2007).

Tabak (2008) tarafından yapılan çalışmada akraba evliliği oranı %23,3 saptanmış ve bu evliliklerin %62,2 oranında birinci derece akrabalar ile yapıldığı belirtilmiş. Çalışmada Doğu Anadolu Bölgesinde akraba evliliği oranı %33,0 iken

Ege Bölgesinde %1,4 olarak belirlenmiş ve aralarında anlamlı fark olduğu bildirilmiştir. Akraba evliliğinin yapılma nedenleri arasında ilk sırayı ailelerin tanındık ve güvenilir olması almış (Tabak 2008).

Şen (2010) tarafından yapılan çalışmada 15-49 yaş evli kadınların %23,9'unun akraba evliliği yaptıkları belirlenmiş ve bu evliliklerin %45,9'unun birinci derece akrabalar ile yapıldığı saptanmıştır. Çalışmada kadınların ve erkeklerin eğitim düzeyi arttıkça akraba evliliğini tercih etme oranlarının düştüğü bildirilmiştir (Şen 2010).

Mayda ve ark. (2010) tarafından yapılan çalışmada akraba evliliği oranı %20,1 saptanmış ve bu evliliklerin %34,1 oranında birinci derece akrabalar ile yapıldığı belirtilmiştir. Akraba evliliğinin yapılma nedenleri arasında ilk sırayı aşk ve anlaşma almış. Ayrıca çalışmada kadınların akraba evliliği sonucu çocuklarda sakatlığın olup olmayacağı konusunda fikri olmadığı saptanmıştır (Mayda ve ark.2010).

Tuncay (2011) tarafından yapılan çalışmada kadınların ve erkeklerin eğitim düzeyi arttıkça akraba evliliğini tercih etme oranlarının düştüğü bildirilmiştir. Çalışma da kadınların akraba evliliği ile ekonomik durum ve sosyal güvenceye sahip olma durumları arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Tuncay 2011).

Şen ve Aksu (2015) tarafından yapılan çalışmada akraba evliliği oranı %23,9 saptanmış ve bu evliliklerin %45,9 oranında birinci derece akrabalar ile yapıldığı belirtilmiştir. Kadınların eğitim durumunun düşük olması, gelir getiren bir işte çalışmaması, yaşadığı yerin kırsal yerleşim yeri olması, aile tipinin geniş aile olması ve ilk evlilik yaşının düşük olması akraba evliliği yapma oranlarını arttırdığı saptanmıştır (Şen ve Aksu 2015).

Arslan ve ark. (2016) tarafından yapılan çalışmada akraba evliliği oranı %31,8 saptanmış ve bu evliliklerin %52,9 oranında birinci derece akrabalar ile yapıldığı belirtilmiştir. Çalışmada kadınların ve erkeklerin eğitim düzeyi arttıkça akraba evliliğini tercih etme oranlarının düştüğü bildirilmiştir (Arslan ve ark.2016).

İnandı ve ark. (2016) tarafından yapılan çalışmada akraba evliliği oranı %34,4 saptanmış ve bu durumun düşük öğrenim düzeyi, düşük ekonomik durum ve düşük gelirle ilişkili olduğu bulunmuştur. Çalışmada kadınların ve erkeklerin eğitim düzeyi arttıkça akraba evliliğini tercih etme oranlarının düştüğü bildirilmiştir. Akraba evliliklerinin büyük çoğunluğunu birinci derece akraba evlilikleri oluşturmuştur. Akraba evliliğinin yapılma nedenleri arasında ilk sırayı severek evlenme almıştır (İnandı ve ark.2016).

Erdem ve ark. (2018) tarafından yapılan çalışmada akraba evliliği oranı %20,4 saptanmış ve bu evliliklerin %48,9 oranında birinci derece akrabalar ile yapıldığı belirtilmiş. Çalışmada kadınların ve erkeklerin eğitim düzeyi artıkça akraba evliliğini tercih etme oranlarının düştüğü bildirilmiş (Erdem ve ark. 2018).

5. GEREÇ VE YÖNTEM

5.1. ARAŞTIRMANIN TİPİ

Bireylerin akraba evliliklerine yönelik tutumlarını değerlendirmede kullanılacak Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'ni geliştirmek amacıyla yapılan bu çalışma metodolojik tiptedir.

5.2. ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI YER VE SÜRESİ

Çalışma, Mart-Eylül 2019 tarihleri arasında Erzincan İl merkezi toplum sağlığına bağlı aile sağlığı merkezlerinde gerçekleştirilmiştir.

Kültürel ve sosyoekonomik düzeyleri farklı olan aile sağlığı merkezleri arasından kura ile seçilen 6 aile sağlığı merkezine kayıtlı, araştırmaya katılmaya gönüllü 330 birey oluşturuldu.

Karaağaç asm, İnönü asm, Mimar Sinan asm, Fatih asm, Demirkent asm, Kavak yolu asmler araştırma alanı olarak seçilmiştir. Ayrıca ailenin kültürel ve sosyal yapısını belirleyebilmek için eşiyle akrabalığı, ilk evlilik yaşı, öğrenim durumu, özürlü çocuk sayısı, eşiyle akraba evliliği varsa akrabalık derecesi, babanın yaşı, öğrenim durumu, öğrenilmeye çalışılmıştır.

5.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini; Erzincan ilinde yaşayan bireyler (N: 231.511) oluşturmuştur.

Ölçek geliştirme ile ilgili literatürde, örneklem seçimi için çok fazla görüş bulunmasına karşın kabul gören kural madde başına en az beş katı ile on katı olması gerektiğidir (Şencan 2005; Alpar 2012; Tavşancıl 2018). Araştırmada örneklem, verilerin toplanacağı ilgili kuruma başvuran Akraba Evliliği Tutum Taslak Ölçeğin'de yer alan madde sayısının (33) on katı olacak şekilde 330 olarak

belirlenmiştir. Toplam 350 birey ile görüşme yapılmış veri toplama esnasında devam etmek istemeyen ve eksik veriler bulunan 20 anket araştırmaya dahil edilmemiştir.

Araştırmaya Alınma Kriterleri:

- 18 yaş ve üzerinde olan,
- Psikolojik tedavi görmeyen,
- Okuma/yazma bilen,
- İletişim sorunu olmayan (dil sorunu, işitme, konuşma, vb.),
- Araştırmaya katılmaya gönüllü olan kişiler araştırma kapsamına alınacaktır.

Dışlanma Kriterleri:

- Veri toplama tarihleri arasında ilgili kurumlara başvurmayan,
- Araştırmaya dahil olmak istemeyen bireyler araştırma kapsamına alınmamıştır.

5.4. ARAŞTIRMA SORUSU

Araştırmanın sorusu “Akraba Evliliği Tutum Ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçek midir?” şeklinde belirlendi.

5.5. ARAŞTIRMANIN BAĞIMLI-BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLERİ

Bağımsız Değişkenler: Yaş, cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu, mesleği, sosyo-ekonomik durumu, aile tipi, evlilik yaşı, evlilik süresi, eşin yaşı, eşin eğitim durumu, eşin çalışma durumu, eşi ile akrabalık durumu, akrabalık derecesi, akraba evliliği yapma nedeni, yakınlarının akraba evliliği yapma durumu, akraba evliliğine bağlı özürlü çocuğa sahip yakının olma durumu, yakınlarının akraba evliliği türü.

Bağımlı Değişkenler: Akraba Evliliği Tutum Ölçeği puan ortalaması.

5.6. ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Veri toplama aracı olarak, ilgili alan yazın doğrultusunda araştırmacılar tarafından geliştirilen “Birey Tanıtım Formu” ve “Akraba Evliliği Tutum Ölçeği Taslak Formu” kullanılmıştır.

Birey Tanıtım Formu: Bu form, sosyodemografik özellikler (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu, mesleği) ve akraba evliliğine ilişkin özellikleri sorgulayan 20 soru içermektedir (EK-IV) (Zencir 2005; Kutlubay 2007; Tabak 2008; Şen 2010; Tuncay 2011).

Akraba Evliliği Tutumu Taslak Ölçeği

Akraba Evliliği Tutumu Ölçeğinin Taslağı (EK-V) 33 maddeden oluşan ve 5’li likert tipi bir ölçek olarak planlanmıştır. Ölçek maddeleri için oluşturulan havuzdan uzman görüşleri doğrultusunda belirlenmiş 33 madde oluşturulmuştur. Her bir tutum ifadesi, bireyler tarafından; ‘1’ hiç katılmıyorum, ‘2’ katılmıyorum, ‘3’ Kararsızım, ‘4’ katılıyorum, ‘5’ tamamen katılıyorum şeklinde puanlandırılmıştır (Zencir 2005; Kutlubay 2007; Tabak 2008; Şen 2010; Tuncay 2011).

Akraba Evliliği Tutumu Ölçeği

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda 33 maddeden oluşan taslak ölçek 30 maddeye inmiş olup nihai ölçek (EK-VI) oluşturulmuştur. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin altı alt boyut belirlenmiştir. Bunlar; “Kabul Edici Tutum (1-2-3-4-5-6-7)”, “Toplumsal Değerler (8-9-10-11-12-14-15)”, “Toplumsal Baskı (13-16-17-18)”, “Risk Algısı (19-20-21)”, “Sağlık Algısı (22-23-24)”, “Meşrulaştırıcı Mitler (25-26-27-28-29-30)” alt boyutlarıdır. Ölçekteki 2-16-19-20-21-27-29. maddeler ters kodlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 30 en yüksek puan ise 150’dir. Ölçekten yüksek puan almak akraba evliliğine yönelik pozitif tutumu ifade etmektedir.

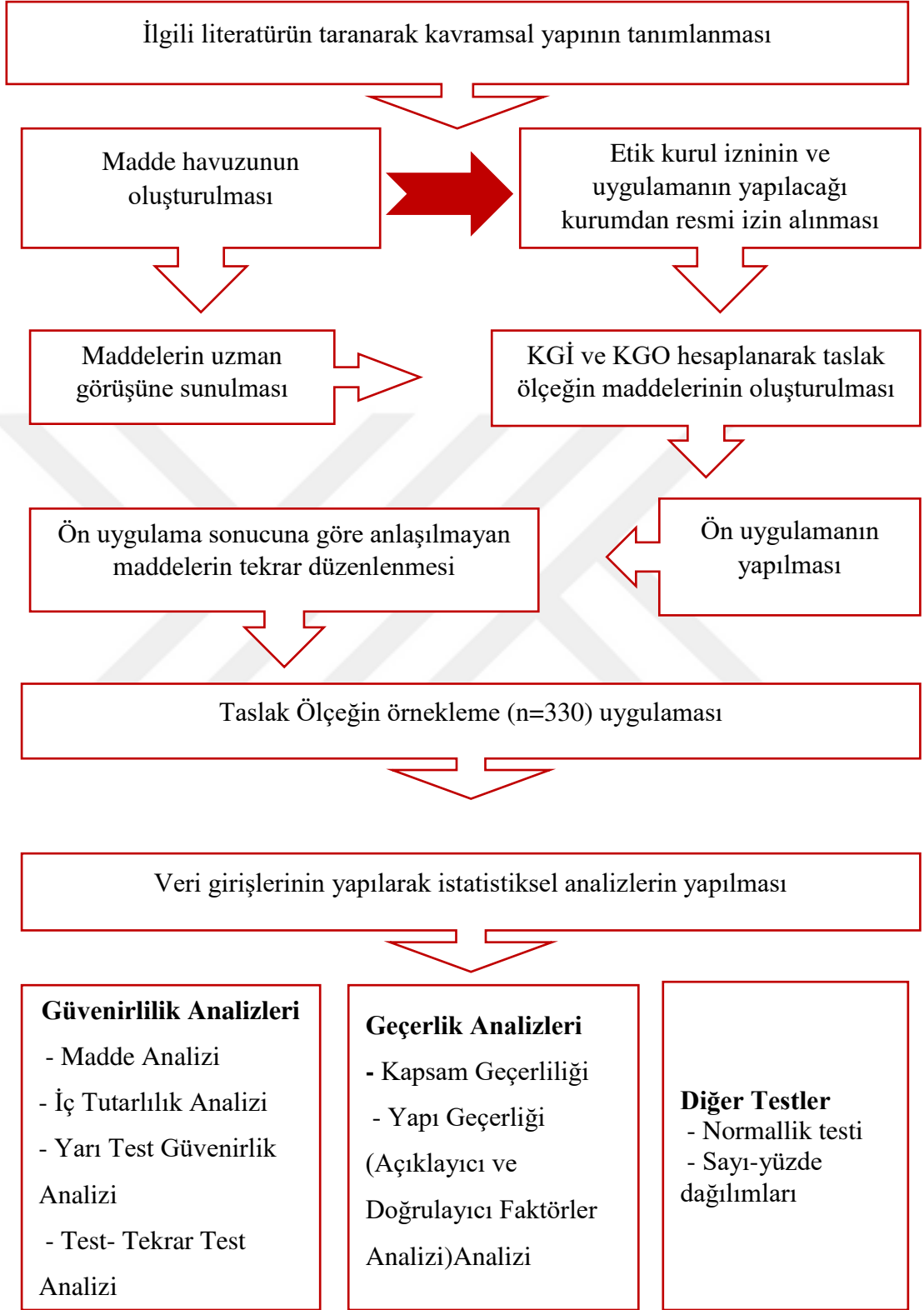
5.7. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma için oluşturulan taslak ölçek, etik kurul onayı (EK II) ve Erzincan İl Sağlık Müdürlüğü’nden resmi izinler (EK III) alındıktan sonra, aile sağlığı merkezi

sorumlu hekimleri ile görüşülerek belirlenen plan çerçevesinde veriler toplanmıştır. Veriler Mart-Eylül 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmaya dahil edilme kriterlerini karşılayan bireyler ile görüşülerek onam alındıktan sonra uygun bir yere alınarak yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmada, Birey Tanıtım Formunun doldurulması ortalama 10–15 dakika, ölçek formunun doldurulması ortalama 10–15 dakika olmak üzere veriler toplam 20-30 dakika içinde toplanmıştır.

5.8. ARAŞTIRMANIN AŞAMALARI

Şekil 1. Araştırmanın Aşamaları

Madde oluşturma aşaması: İlgili literatürün taranarak kavramsal yapının tanımlanması yapılarak ölçme aracı için madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzunun oluşturulmasında konuya ilişkin yapılmış çalışmalar, konu ile ilgili yurtdışında yapılmış çalışmalar ve bireyler ile yapılan görüşmeler temel alınmıştır (Zencir2005; Kutlubay 2007; Tabak 2008; şen2010; Tuncay 2011). İlgili literatür ışığında oluşturulan madde havuzundan toplam 50 madde seçilmiştir.

Uzman görüşlerinin alınması aşaması: Uzmanlar tarafından maddelerin, ölçölmek istenilen özelliği ölçöpm ölçmediği, dil ve şekil bakımından değerlendirilmiştir. Uzmanlar konu alanında yeterli bilgiye ve donanıma sahip çalışmanın önemini kavrayabilen ve konu ile çalışma deneyimi olan 2 Prof. Dr., 2 Doç. Dr., 6 Dr. Öğretim Üyesi olmak üzere toplam 10 akademisyenden oluştur. Bu aşamada ölçęğin geçerlik aşamalarından kapsam geçerliği de sağlanmıştır. Kapsam geçerliliğine ilişkin sonuçlar bulgular bölümünde verilmiştir.

Ön uygulamanın yapılması: Uzman görüşlerine göre düzenlenen taslak ölçęğin ön uygulaması Erzincan İli Merkez Toplum Sağlığına Bağlı Aile Sağlığı Merkezlerinde çalışmanın örnekleme dâhil edilmeyen 30 birey ile yapılmıştır. Yapılan ön uygulama sonrasında maddeler için gerekli düzeltmeler yapılmış taslak ölçęęe son şekli verilmiştir (EK-II). Ön uygulama verileri dışlanmış araştırma analizine dahil edilmemiştir.

5.9. ARAşTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ

Verilerin analizleri SPSS 23.0 (Statistical Package for Social Sciences) paket programında kodlanarak, tanıtıcı bilgilerin sayı-yüzde dağılımları yapılmıştır. Güvenilirlik sınaması iç tutarlılık testleri, bölünmüş ölçek özömlemesi, Cronbach alfa katsayısı ve madde toplam puan korelasyonu ile yapılmıştır. Ölçęğin geçerliğinin sınanması için; dil geçerliği ve yapı geçerliği (açıklayıcı faktör analizi) kullanılmıştır. Ölçęğin güvenilirliğini saptamak için standart hata, iç tutarlılığı tekniklerinden (alfa katsayısı, bölünmüş ölçek özömlemesi, madde toplam ölçek özömlemesi) yararlanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ve korelasyon analizleri, örneklem büyüklüğü için Kaiser-Meyer-Olkin, faktör

analizi yapılabilmesi için örnek hacminin uygunluğunun belirlenmesinde Bartlett's Test of Sphericity istatistiksel testlerine başvurulmuştur.

5.10. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI VE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Araştırma yalnızca Erzincan İli Merkez Toplum Sağlığına Bağlı Aile Sağlığı Merkezleri ile sınırlı olup, kamu hastanelerini kapsamamaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar Erzincan İli Merkez yaşayan bireylere genellenebilir. Araştırma da kullanılacak kaynaklar konunun daha önce çalışılmaması nedeniyle konuyla doğrudan alakalı kaynak bulunmamaktadır. Aynı zamanda araştırmanın diğer bir sınırlılığı ise veri toplama aracındaki ifadelerin öz bildirime dayalı olması ve akraba evliliğine yönelik tutumu ölçen benzer bir ölçeğin bulunmamasıdır.

5.11. ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Araştırmanın yapılabilmesi için Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünden etik kurul onayı (EK-IV) ve Erzincan İli Sağlık Müdürlüğünden resmi izin belgesi (EK-V) alınmıştır. Araştırmaya katılma konusunda gönüllü ve istekli olan bireyler çalışmaya alınmış, aydınlatılmış onam belgesi ile yazılı onamları (EK-VI) alınmıştır.

6.BULGULAR

Bireylerin akraba evliliklerine yönelik tutumlarını değerlendirmede kullanılacak Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'ni geliştirmek amacıyla elde edilen bulgular bu bölümde açıklanmıştır. Bulgular üç bölüm halinde ele alınmıştır. Birinci bölüm, ölçeğin geçerliliğine ilişkin bulgularından, ikinci bölüm ölçeğin güvenirliliğine ilişkin bulgulardan ve üçüncü bölüm ise bireylerin demografik özelliklerine ait bulgulardan oluşmuştur.

6.1.BİREYLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Tablo 3. Bireylerin Demografik Özellikleri (n= 330)

Demografik Özellikler	n	%
Yaş *33,62±12,40 (min-max: 18,00-78,00)		
33 yaş altı	196	59,4
34 yaş ve üstü	134	40,6
Cinsiyet		
Kadın	174	52,7
Erkek	156	47,3
Eğitim durumu		
Ortaokul ve altı	98	29,7
Lise ve dengi	111	33,6
Üniversite/yüksekokul ve üzeri	121	36,7
Çalışma Durumu		
Evet	172	52,1
Hayır	158	47,9
Meslek		
Ev Hanımı	84	25,5
Memur	94	28,5
İşçi	66	20,0
Emekli	10	3,0

Serbest meslek	30	9,1
Eğitime devam ediyorum (öğrenci)	43	13,0
İşsiz	3	0,9
En Uzun Yaşanılan yer		
Şehir	253	76,6
İlçe	51	15,5
Köy	26	7,9
Aile gelir durumu		
Üst gelir grubu	50	15,2
Orta gelir grubu	212	64,2
Alt gelir grubu	68	20,6
Aile Tipi		
Çekirdek aile	253	76,7
Geniş aile	77	23,3
Eş Yaş (n=182)		
*40,15±11,23 (min-max: 20,00-70,00)		
38 yaş altı	95	52,2
39 yaş ve üstü	87	47,8
Eşin eğitim durumu (n=182)		
Ortaokul ve altı	80	44,0
Lise ve dengi	37	20,3
Üniversite/yüksekokul ve üzeri	65	35,7
Eşin çalışma durumu (n=182)		
Evet	113	62,1
Hayır	69	37,9
*Ortalama±standart sapma		

Bireylerin demografik özellikleri incelendiğinde; yaş ortalamasının 33,62±12,40, %59,6'sının 33 yaş ve altında, %52,7'sinin kadın, %36,7'sinin üniversite ve üzeri eğitim aldığı, %52,1'inin çalıştığı, çalışanların % 28,5'nin memur, %76,6'sının şehirde yaşadığı, %64,22'sinin orta gelir gurubu, %76,7'sinin aile tipinin çekirdek aile, %88,3'ünün ailesinin gelir durumunun orta gelir grubu olduğu, evli olanların eş yaş ortalamasının 40,15±11,23 yaş, %52,2'sinin eşlerinin 38 yaş ve altında olduğu, %44,0'ünün eşinin ortaokul altı eğitim düzeyinde olduğu saptanmıştır (Tablo 3).

Tablo 4. Bireylerin Evlilik ve Akraba Evliliğine İlişkin Özellikleri (n= 330)

Evlilik Özellikler	n	%
Şuankievlilik durumu		
Evli	182	55,2
Bekar/yok	138	41,8
Boşanmış/Ölü	10	3,0
Evlilik yaşı (n=192)		
*22,70±4,80 (min-max: 12,00-47,00)		
18 yaş ve altı	38	19,8
19-22 yaş	58	30,2
23-26 yaş	59	30,7
27 yaş ve üzeri	37	19,3
Evlilik süresi (n=192)		
*16,46±12,24 (min-max: 1,00-52,00)		
1-5 yıl	38	19,8
6-10 yıl	41	21,4
11-15 yıl	31	16,1
16 yıl ve üzeri	82	42,7
Eş ile akrabalık		
Akraba olan	23	12,6
Akraba olmayan	129	87,4
Eş ile akrabalık derecesi (n=23)		
I. Derece (hala-dayı-teyze çocukları)	21	91,6
II. Derece (kardeş torunları)	2	8,4
Akraba evliliği yapma nedeni (n=23)		
Baskı	15	65,2
Kendi isteği	6	26,1
Yabancı ile evlenmeme isteği	2	8,7
Çevresinde akraba evliliği bulunan		
Olan	233	70,6
Olmayan	97	29,4
Çevresinde akraba evliliği derecesi (n=233)		
I. Derece (hala-dayı-teyze çocukları)	215	92,2
II. Derece (kardeş torunları)	23	9,8
Akraba evliliği sonucu engelli çocuğa sahip olma durumu (n=233)		
Olan	141	60,5
Olmayan	92	39,5

Bireylerin evlilik özellikleri incelendiğinde, %55,2'sinin evli, evli olanların evlilik yaşı ortalamasının $22,70 \pm 4,80$ yaş, %30,7'sinin evlilik yaşının 23-26 yaş, evlili süresi ortalamasının $16,46 \pm 12,24$ yıl, %42,7'sinin evlilik süresinin 16 yıl ve üzeri, evli olanların %12,6'sının eşi ile akraba olduğu, eşi ile akraba olanların %91,6'sının I. dereceden akraba, %65,2'sinin baskı nedeni ile akraba evliliği yaptığı, %70,6'sının çevresinde akraba evliliği olduğu, çevresinde akraba evliliği olanların %60,5'inin engelli çocuğa sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 4).

6.2.GEÇERLİK ÇALIŞMALARI

Geçerlik bir ölçme aracının incelemeyi amaçladığı özelliği, başka herhangi bir özellik ile karıştırmadan doğru ve tam olarak ölçebilme derecesini ve genellenebilirliğini gösterir. (Akgül 1997). Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin geçerlik çalışmasında ölçeğin kapsam geçerliği ve yapı geçerliği kullanılmıştır.

6.2.1.Dil ve Kapsam Geçerliği

Kapsam geçerliği ölçekteki maddelerin, ölçülmesi hedeflenen davranışı ya da özelliği ölçmede, nicelik ve nitelik açısından yeterli olup olmadığını göstermektedir. İlgili literatür doğrultusundan araştırmacılar tarafından bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu havuzundan seçilen 50 madde on uzman görüşüne gönderilmiştir. Uzmanlar maddeleri ölçülmesi hedeflenen özelliği ölçüp ölçmediği, dil ve kapsam bakımından incelemiştir. Uzmanlar ilgili literatüre hakim, gerekli bilgi ve becerice sahip akademisyenler arasından seçilmiştir.

Kapsam geçerliği için uygulanan Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ) olarak bilinen Davis tekniğidir. Bu tekniği göre uzmanlar her maddeyi dörtlü derecelendirme ile değerlendirmektedir. Bu derecelendirme uygun, madde hafifçe gözden geçirilmeli, madde ciddi olarak gözden geçirilmeli ve madde uygun değil şeklinde yapılır. KGİ hesaplanması için her maddenin için uygun ve madde hafifçe gözden geçirilmeli seçeneğini işaretleyen uzmanların sayısı toplam uzman sayısına bölünmesi kullanılır. Böylece her maddeye ilişkin KGİ elde edilmiş olur. Çalışmada ölçek maddelerin KGİ'leri 0,66 ile 1 arasında değişmiş ve ölçeğin kapsam geçerlik indeksi 0,93 olarak bulunmuştur.

Ayrıca kapsam geçerliliğinde Kapsam Geçerlik Oranı-KGO da kullanılmıştır. $KGO = (Ne / N - 2) - 1$ formülü ile hesaplanmıştır. Formülde; “Ne” uygun seçeneğini işaretleyen uzman sayısını, “N” ise çalışmaya katılan toplam uzman sayısını ifade etmektedir. Çalışmada ölçek maddelerinin Kapsam Geçerliği Oranı (KGO) 0,33 ile 1 puan arasında değişmiş ve ölçeğin KGO 0,83 olduğu bulunmuştur. KGO ve KGI elde edilen sonuca göre ölçekten 17 madde çıkartılmıştır. Diğer maddeler ise uzmanların öneri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Daha sonrasında 33 maddelik taslak ölçek kapsam geçerliği için tekrar aynı on uzman gönderilmiştir. Uzman görüşlerinin değerlendirilmesinde Waltz ve Bausell (1981) tarafından geliştirilen Kapsam Geçerlik İndeksi-KGI kullanılmıştır. Buna göre uzmanlardan her maddeyi “1” ile “4” arasında puanlandırmışlardır. Bu puanlama maddeler için 1 (uygun değil, madde çıkarılmalı), 2 (biraz uygun, maddede gerekli düzeltmeler yapılmalı), 3 (uygun, madde gözden geçirilmeli) ve 4 (oldukça uygun, madde bir değişikliğe gerek yok) şeklindedir. Ölçekteki maddelerin kabul edilebilir puan ortalaması 2 ve üzeri olarak belirlenmiştir. Ölçekteki maddelerin puan ortalamalarının $2,88 \pm 0,35$ ile $4,00 \pm 0,00$ arasında ve Kendall Uyuşum Katsayısının $W=0,83$ olduğu bulunmuştur. Uzmanların maddeler ait görüşlerinin birbirini destekledikleri saptanmıştır ($W=0,83$). Taslak ölçek (Madde= 33) örneklem grubunda yer almayan 30 kişiye ön uygulama yapılarak değerlendirilmiştir. Ön uygulama sonucunda anlaşılmayan maddeler düzenlenmiş ve taslak ölçeğin son hali oluşturulmuştur.

6.2.2. Ölçeğin yapı geçerliği

Ölçeğin yapı geçerliğinin belirlenmek için açıklayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır.

6.2.2.1. Açıklayıcı faktör analizi (AFA)

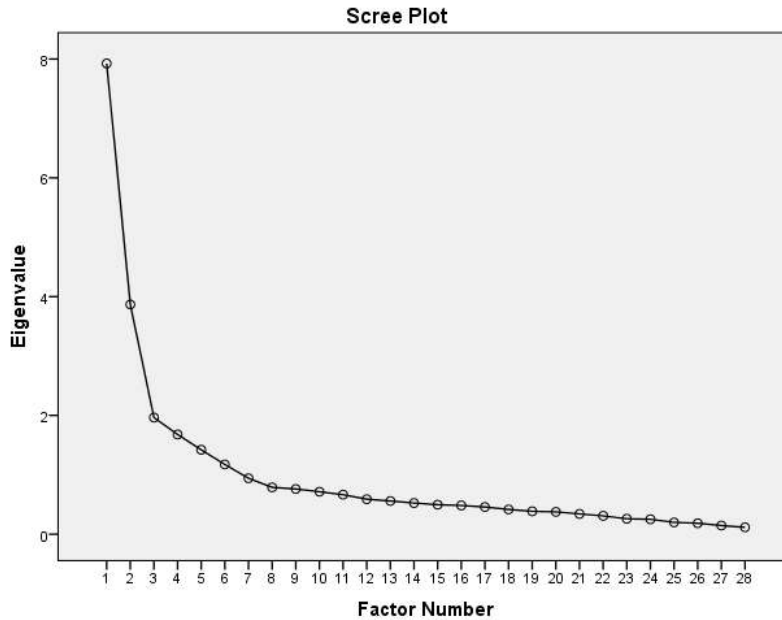
Ölçeğin yapı geçerliğinin istatistiksel olarak belirlemek amacıyla AFA kullanılmıştır. Öncelikle Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testi kullanılarak ölçeğin faktör analizine uygun olup olmadığı belirlenmiştir. Yapılan testler sonucunda ortaya çıkan veriler Tablo 3’de verilmiştir. Ölçek geliştirme çalışmasında örneklem yeterliliğinin belirlenmesinde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi kullanılmaktadır. Ölçek için KMO değeri orta (0,5- 0,7), iyi (0,7-0,8), çok iyi (0,8-0,9) ve mükemmel (0,9 üzeri) olarak sınıflandırılmaktadır (Çolakoğlu ve Büyükekeşi 2014).

Tablo 5: KMO ve Bartlett Değerleri

KMO		0,867
Bartlett Test	X^2	5251,155
	Sd	435
	p	0,000

Yapılan faktör analizi sonucunda KMO değerinin 0,867 olduğu ve örneklem sayısının faktör analizi için uygun olduğu belirlenmiştir (KMO>0,500). Ayrıca Bartlett testi sonucunda X^2 değerinin (5251,155) istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve normal dağılım koşulu sağladığı saptanmıştır ($p<0,00$). Yapılan her iki testi sonucunda verilerin homojen olduğu ve faktör analizi yapılmasına uygun olduğu bulunmuştur (Tablo 5).

Ölçeğin faktör yapısının belirlenmesi amacıyla öz değerlerin saçılımını gösteren Scree Plot grafiği oluşturulmuştur (Şekil 2). Grafik incelendiğinde ölçeğin altı faktörlü yapı gösterdiği belirlenmiştir.

Şekil 2: ScreePlot Grafiği

Altı faktörlü yapıda ölçek maddelerin faktörlere dağılımının belirlenmek için faktör sayısı altı olacak şekilde varimax döndürme analizi yapılmıştır (Tablo 6). Ayrıca ölçekte yer alan maddelerin faktörlere göre dağılımı ve faktör yükleri saptanmıştır (Tablo 7).

Tablo 6: Varimax Döndürme Yöntemi Sonrasında Faktör Yükleri ve Açıklanan Varyans Oranları

Madde Sayısı	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Döndürülmüş Hali		
	Toplam	% Varyans	Kümülatif %	Toplam	% Varyans	Kümülatif %
1	8,427	28,089	28,089	5,173	17,244	17,244
2	3,891	12,969	41,059	3,835	12,784	30,027
3	1,966	6,552	47,611	2,656	8,855	38,882
4	1,890	6,299	53,910	2,598	8,661	47,542
5	1,424	4,747	58,656	2,326	7,754	55,296
6	1,232	4,108	62,764	2,241	7,468	62,764
7	0,996	3,319	66,084			
8	0,931	3,103	69,186			
9	0,785	2,615	71,802			
10	0,744	2,480	74,282			
11	0,686	2,285	76,567			
12	0,660	2,200	78,767			
13	0,588	1,961	80,728			
14	0,527	1,755	82,484			
15	0,526	1,752	84,236			
16	0,509	1,697	85,933			
17	0,488	1,628	87,561			
18	0,455	1,517	89,078			
19	0,423	1,410	90,488			
20	0,384	1,279	91,767			
21	0,377	1,257	93,025			
22	0,359	1,197	94,222			
23	0,319	1,062	95,284			
24	0,297	0,990	96,273			
25	0,253	0,845	97,118			
26	0,231	0,770	97,888			
27	0,191	0,638	98,526			
28	0,184	0,613	99,139			
29	0,145	0,482	99,621			
30	0,114	0,379	100,000			

Akraba Evliliği Tutum Ölçeğinin altı faktörlü yapısında, maddelerin faktörlere göre dağılımı, faktör yükleri ve açıklanan varyans oranı Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 7: Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktör	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans Oranı	Cronbach's Alpha
Faktör 1 (Kabul Edici Tutum)	Madde 1	0,790		
	Madde 2	0,666		
	Madde 3	0,701		
	Madde 4	0,878	17,244	0,919
	Madde 5	0,854		
	Madde 6	0,759		
	Madde 7	0,763		
Faktör 2 (Toplumsal Değerler)	Madde 10	0,675		
	Madde 11	0,561		
	Madde 12	0,755		
	Madde 13	0,792	12,784	0,856
	Madde 14	0,661		
	Madde 16	0,590		
	Madde 17	0,621		
Faktör 3 (Toplumsal Baskı)	Madde 15	0,665		
	Madde 18	0,549		
	Madde19	0,846	8,855	0,784
	Madde 20	0,844		
Faktör 4 (Risk Algısı)	Madde 21	0,795		
	Madde 22	0,807	8,661	0,820
	Madde 23	0,678		
Faktör 5 (Sağlık Algısı)	Madde 24	0,801		
	Madde25	0,752	7,754	0,743
	Madde 26	0,744		
Faktör 6 (Meşrulaştırıcı Mitler)	Madde 27	0,461		
	Madde 28	0,494		
	Madde 29	0,641		
	Madde 31	0,585	7,468	0,615
	Madde32	0,559		
	Madde 33	0,661		
Açıklanan Toplam Varyans			62,764	

Açıklayıcı faktör analizi sonucunda, ilgili maddenin ölçme aracında yer alabilmesi için faktör yükünün 0,35 ve üstü olması gerekmektedir (Kartal ve Bardakçı 2018). Geliştirilen ölçeğin daha güçlü bir yapıda olması için faktör yükü alt

değeri 0,45 olarak kabul edilmiştir. Yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda faktör yükü 0,45'ten düşük olan 8, 9, 30. maddeler ölçekten çıkarılmıştır. AFA sonuçlarına göre taslak ölçek maddelerin faktör yüklerinin 0,46 ile 0,87 arasında olduğu, altı faktör yapısında toplandığı, 2, 15, 18, 21, 22, 23, 29, 32. maddelerin negatif yüklü olup ters kodlandığı ve taslak ölçeğin toplam varyansın %62,764'unu açıkladığı saptanmıştır (Tablo 7). Faktörlerin açıkladığı toplam varyansın %40 ile %60 arası olması yeterli bulunmaktadır (Tavşancıl 2018).

Akraba Evliliği Tutum ölçeğinde birinci faktör "Kabul Edici Tutum", ikinci faktör "Toplumsal Değerler", üçüncü faktör "Toplumsal Baskı", dördüncü faktör "Risk Algısı", beşinci faktör "Sağlık Algısı", altıncı faktör "Meşrulaştırıcı Mitler", alt boyutu olarak isimlendirilmiştir. Alt boyutların Cronbach Alfa katsayısı sırasıyla birinci faktör Toplumsal Değerler $\alpha=0,919$, ikinci faktör; Toplumsal Değerler $\alpha=0,856$, üçüncü faktör; Toplumsal Baskı $\alpha=0,784$, dördüncü faktör; Risk Algısı $\alpha=0,820$, beşinci faktör Sağlık Algısı $\alpha=0,743$, altıncı faktör Meşrulaştırıcı Mitler $\alpha=0,615$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin tümünün Cronbach Alfa katsayısı 0,870'dir. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı ne kadar yüksek olursa, ölçekte bulunan maddelerin birbiriyle yüksek düzeyde tutarlılık gösterdiği ve aynı özelliği yordayan maddelerden oluştuğu varsayılmaktadır (Aksayan 2002). Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0,60-0,79 arasında ise ölçek oldukça güvenilir olarak nitelendirilmektedir (Tavşancıl 2018; Özdamar 2002). Akraba Evliliği Tutum ölçeğin ve alt boyutlarına ait Cronbach Alfa katsayılarının istendik düzeyde olduğu ve ölçeğin güvenilir olduğu belirlenmiştir.

Tablo 8: Akraba Evliliği Tutum Ölçeği Alt Boyutlarını Oluşturan Madde Numaralarının Dağılımı, Faktör Yükleri ve Toplam Varyans Oranı

Faktör	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans Oranı	Toplam Varyans Oranı
Faktör 1 (Kabul Edici Tutum)	Madde 1	0,666-0,878	17,244	
	Madde 2			
	Madde 3			
	Madde 4			
	Madde 5			
	Madde 6			
	Madde 7			
Faktör 2 (Toplumsal Değerler)	Madde 10-8*	0,561-0,792	12,784	
	Madde 11-9*			
	Madde 12-10*			
	Madde 13-11*			
	Madde 14-12*			
	Madde 16-14*			
	Madde 17-15*			
Faktör 3 (Toplumsal Baskı)	Madde 15-13*	0,549-0,846	8,855	
	Madde 18-16*			
	Madde 19-17*			
	Madde 20-18*			
Faktör 4 (Risk Algısı)	Madde 21-19*	0,678-0,807	8,661	
	Madde 22-20*			
	Madde 23-21*			
Faktör 5 (Sağlık Algısı)	Madde 24-22*	0,744-0,801	7,754	
	Madde 25-23*			
	Madde 26-24*			
Faktör 6 (Meşrulaştırıcı Mitler)	Madde 27-25*	0,461-0,661	7,468	
	Madde 28-26*			
	Madde 29-27*			
	Madde 31-28*			
	Madde 32-29*			
	Madde 33-30*			
Akraba Evliliği Tutum Ölçeği	30 Madde	0,461-0,881		%62,764

*Yapı geçerliği analizlerinden sonra oluşan nihai ölçekteki yeni madde numaralarıdır.

Akraba Evliliği Tutum Ölçeği taslağının yapılan analizlerden sonra ölçeğin alt boyutlarını oluşturan maddelerin dağılımı, faktör yükleri ve toplam varyans oranı Tablo 8’de gösterilmektedir.

Yapılan geçerlik analizleri sonucunda Akraba Evliliği Tutum Ölçeğinin birinci alt boyutu “Kabul Edici Tutum” ikinci alt boyutu “Toplumsal Değerler”, üçüncü alt boyutu “Toplumsal Baskı”, dördüncü alt boyutu “Risk Algısı”, beşinci alt boyutu “Sağlık Algısı” ve altıncı alt boyutu “Meşrulaştırıcı Mitler” olarak isimlendirildi.

Kabul Edici Tutum alt boyutu yedi maddeden oluşmakta ve madde numaraları nihai ölçekte 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 dir. Faktör yükleri 0,666 ile 0,878 arasında değişen maddelerin açıklanan varyans oranı %17,244’dür.

Toplumsal Değerler alt boyutu yedi maddeden oluşmakta ve madde numaraları nihai ölçekte 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15’dir. Faktör yükleri 0,561 ile 0,792 arasında değişen maddelerin açıklanan varyans oranı %12,784’dür.

Toplumsal Baskı alt boyutu dört maddeden oluşmakta ve madde numaraları nihai ölçekte 13, 16, 17, 18’dir. Faktör yükleri 0,549 ile 0,846 arasında değişen maddelerin açıklanan varyans oranı %8,855’dir.

Risk Algısı alt boyutu üç maddeden oluşmakta ve madde numaraları nihai ölçekte 19, 20, 21’dir. Faktör yükleri 0,678 ile 0,807 arasında değişen maddelerin açıklanan varyans oranı %8,661’dir.

Sağlık Algısı alt boyutu üç maddeden oluşmakta ve madde numaraları nihai ölçekte 22, 23, 24’dür. Faktör yükleri 0,744 ile 0,801 arasında değişen maddelerin açıklanan varyans oranı %7,754’dür.

Meşrulaştırıcı Mitler alt boyutu altı maddeden oluşmakta ve madde numaraları nihai ölçekte 25, 26, 27, 28, 29, 30’dur. Faktör yükleri 0,461 ile 0,661 arasında değişen maddelerin açıklanan varyans oranı %7,468’dir.

Akraba Evliliği Tutum Ölçeğinin 30 maddeden oluştuğu, faktör yükleri 0,461 ile 0,881 arasında değiştiği ve ölçeğin toplam varyans oranı %62,764 olduğu saptanmıştır.

6.2.2.2.Doğrulamalı faktör analizi (DFA)

AFA sonucuna göre altı faktörlü ölçek yapısının öngörülen teorik yapıya uyumluluğunun belirlenmek için Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Elde

edilen veriler homojen olduğu ve faktör analizi yapılmasına uygun olduğu için maximum like lihood kestirim metodu kullanılmıştır. DFA'nın değerlendirilmesinde path diyagramı ve uyum indekslerinden GFI, AGFI, CFI, NFI, NNFI-TLI ve RMSEA kullanılmıştır.

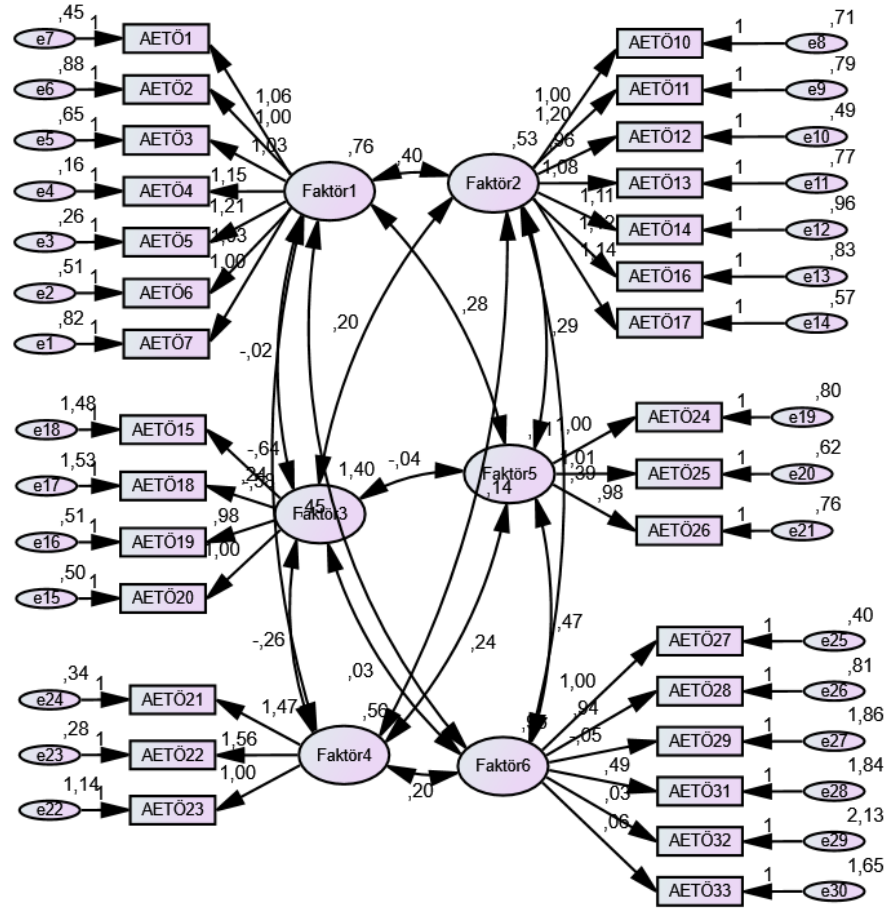
Tablo 9. Nihai Ölçeğin Uyum İndeksleri ve Kabul Edilebilir İndeks Değerleri

Uyum İyiliği İndeksleri	Akraba Evliliği Tutum Ölçeği	Akraba Evliliği Tutum Ölçeği Modified	Kabul Edilebilir Değerler*
χ^2/df	3,025	2,580	<5
RMSEA	0,078	0,069	<0,08
GFI	0,717	0,928	$\geq 0,85$
AGFI	0,778	0,912	$\geq 0,85$
CFI	0,815	0,930	$\geq 0,90$
NFI	0,799	0,918	$\geq 0,90$
NNFI	0,836	0,922	$\geq 0,90$

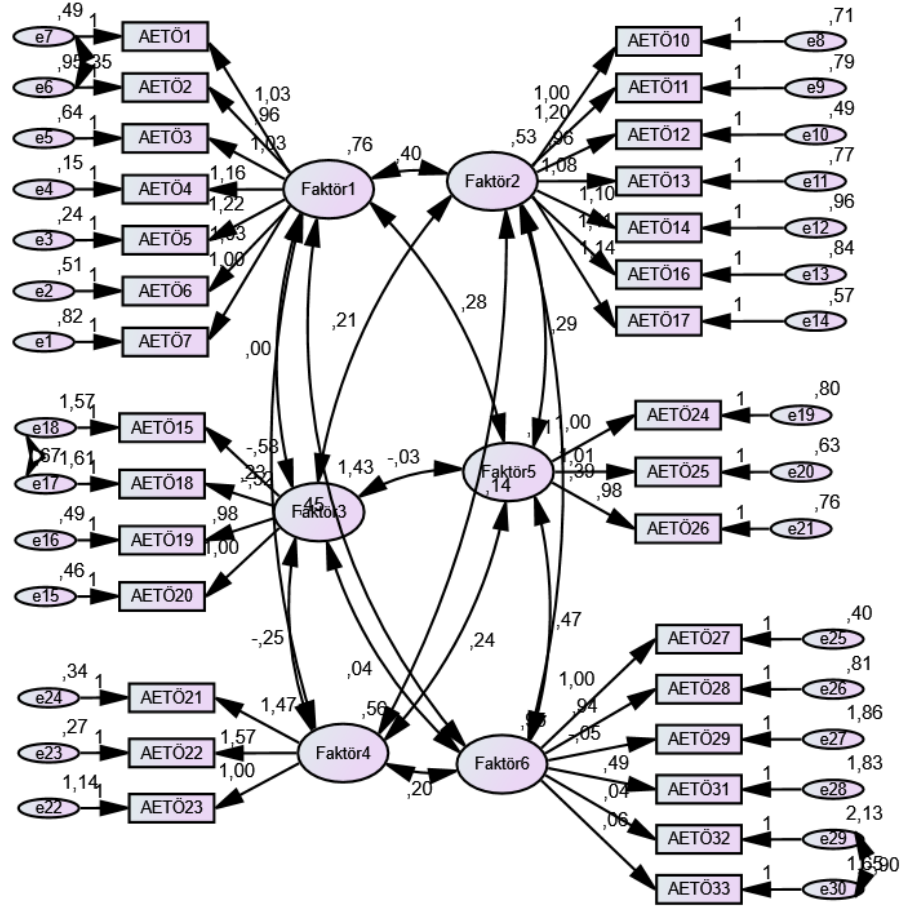
*M, Bardakçı S. SPSS ve AMOS Uygulamalı Örneklerle Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri. Akademisyen Kitabevi: Ankara;2018, s:9-129

DFA uyum indeksleri incelendiğinde, χ^2/df , RMSEA, GFI, CFI, NNFI, AGFI ve NFI indekslerinin tabloda belirtilen kabul edilebilir değerleri karşılamadığı saptanmıştır (Tablo 9). AFA sonuçlarına göre altı faktörü ve bu faktörlere ait maddeleri içeren bir model oluşturulmuş ve Şekil 3'de gösterilmiştir. Elde edilen bulgular maddelerin modele iyi uyum göstermediğini belirtmektedir.

Bu nedenle uyumu azaltan değişkenler belirlenmiş, artık değerler arasında kovaryansı yüksek olanlar için yeni kovaryanslar oluşturularak modifikasyon indekslerinde iyileştirme yoluna gidilmiştir. Elde edilen yeni model Şekil 4'de gösterilmiştir. Modifikasyon sonucu elde edilen χ^2/df , RMSEA, GFI, CFI, NNFI, AGFI ve NFI uyum indekslerinin kabul edilebilir değerleri karşıladığı saptanmıştır (Tablo 9). Standartlaştırılmış tahminler (Maximum Like lihood) 0,52-1,31 arasında değişmekte olup kabul edilebilir sınır olan 0,45 değerinin üzerinde bulunmuştur. Ayrıca Akraba Evliliği Tutum Ölçeği t değerleri $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı olarak belirlenmiştir (Şekil 4).

Şekil 3. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği ve AltBoyutları İçin Birinci Düzey Çok Faktörlü Model

Şekil 4. Akaraba Evliliği Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları için Modifiye Edilmiş Birinci Düzey Çok Faktörlü Model

6.3.GÜVENİRLİK ÇALIŞMALARI

Güvenirlilik bir ölçme aracının hatalardan arınmış olarak kendi içindeki kararlılık derecesini belirlemektir ve her ölçme aracında bulunması gereken temel özelliklerden biridir (Erkuş 2003, Aksayan 2002).Çalışmada ölçeğin güvenirliğini belirlemek amacıyla standart hata, Cronbach Alfa katsayısı, madde toplam puan korelasyonu, ölçek tepki yanlılığı testleri uygulanmıştır.

Tablo 10. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği Maddeleri ve Tanımlayıcı İstatistikler

Akraba Evliliği Tutum Ölçeği	n	Ortalama	Standart sapma
Kabul Edici Tutum	330	13,778	6,813
1.Akraba evliliğini onaylıyorum.	330	1,839	1,141
2.Akraba evliliğini onaylamıyorum.	330	2,087	1,284
3.Akraba evliliği yapmanın sakıncası yoktur.	330	2,021	1,206
4.Kız/erkek çocuğumun akraba evliliği yapmasında sakınca yoktur.	330	1,842	1,082
5.Kardeşimin akraba evliliği yapmasında sakınca yoktur.	330	1,939	1,170
6.Birinci derece akraba evliliğini uygun buluyorum (amca, dayı, hala, teyze çocukları)	330	1,851	1,148
7.İkinci derece akraba evliliğini uygun buluyorum (kardeş torunları)	330	2,197	1,259
Toplumsal Değerler	330	13,897	5,991
8.Akraba evliliği ekonomik durumun daha iyi olmasına katkı sağlar.	330	2,00	1,116
9.Akraba evliliğinde aile bağları daha güçlü olur.	330	2,142	1,247
10.Akraba evliliği kadının namusunu korur.	330	1,590	0,992
11.Toplumsal ahlakın korunması adına bazı durumlarda akraba evliliği yapılır.	330	1,948	1,180
12.Toplumsal örf ve adetlerin korunması için akraba evliliği yapılır.	330	2,154	1,270
14.Akraba evliliği gelenek, görenek, törelere uygundur.	330	2,154	1,224
15.Akraba evliliği iyi bir gelecek kurmak için yapılır.	330	1,906	1,121

Toplumsal Baskı	330	11,736	2,591
13.Akraba evliliği toplumsal baskı nedeniyle yaygındır.	330	2,954	1,435
16.Akraba evliliği konusunda kadınlar/ erkekler baskı altındadır.	330	2,887	1,141
17.Akraba evliliği aileye yabancı birinin girmesini önlemek için yapılır.	330	2,915	1,363
18.Akraba evliliği aileden birinin yabancıya gitmesini önlemek için yapılır.	330	2,978	1,378
Risk Algısı	330	6,818	3,285
19.Akraba evliliğinde engelli çocuk doğurma riski artar.	330	1,987	1,244
20 Akraba evliliğinde kalıtsal(ailevi) hastalıklar daha fazla görülür.	330	2,100	1,280
21.Akraba evliliklerinde çiftler arası anlaşmazlıklar fazla olur.	330	2,730	1,303
Sağlık Algısı	330	6,212	2,919
22.Akraba evliliği kadın sağlığını etkilemez.	330	2,327	1,228
23.Akraba evliliği çocuk sağlığını etkilemez.	330	1,918	1,160
24.Akraba evliliği aile sağlığını etkilemez.	330	1,960	1,203
Meşrulaştırıcı Mitler	330	16,563	3,490
25. Akraba evliliği yapan çiftler daha mutludur.	330	2,090	1,163
26.Akraba evliliği yapan çiftlerde boşanmalar daha az görülür.	330	2,378	1,285
27.Akraba evliliği daha çok aileler istediği için tercih edilir.	330	2,454	1,368
28.Çiftlerin kendi tercihi ile olan akraba evliliğini onaylarım.	330	3,160	1,438
29.Akraba evliliği eğitim düzeyi düşük bireylerde daha sık görülür.	330	2,760	1,460
30.Bireylerin akraba evliliği yapmaları kültürlerine göre değişir.	330	3,718	1,286
TOPLAM	330	69,006	17,241

Tablo 10’de ölçekte bulunan 30 maddeye verilen yanıtların ortalama, standart hata ve standart sapma değerleri verilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre ölçeğin madde puan ortalamalarının 1,590 ile 3,718 arasında değiştiği saptanmıştır (Tablo 10).

6.3.1. Cronbach Alfa Katsayısı

Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0,870 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı yeterli düzeyde olup maddeler birbirleriyle yüksek ilişkilidir (Özdamar2002). İç tutarlılığını belirlemeye yönelik yapılan madde analizi sonucunda, ölçeğin maddelerin madde-toplam korelasyon katsayıları 0,335-0,830 arasında olduğu bulunmuştur (Tablo 9). Güvenirlik katsayısı düşük olan maddelerin Cronbach Alfa katsayısındaki ve ortalamadaki değişim değerlendirilmiştir. Madde çıkarılarak yapılan iç tutarlılık analizinde Cronbach Alfa'yı değiştiren maddeye bulunmamaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı bir ölçek için kabul edilebilecek yüksek değerde ve kendi içinde tutarlı olduğunu belirlenmiştir.

“Yarı test güvenirlilik” te, ölçek maddeleri iki eşit parçaya bölünerek ölçüm sonuçları arasında korelasyon hesaplanır (Hovardaoğlu 2000; Aksayan 2002; Erkuş 2003). Ölçeğin son şeklinde yarı test güvenirlilik sonuçlarına göre, birinci yarının (15 madde) Cronbach Alpha katsayısı 0,897, ikinci yarının (15 madde) Cronbach Alpha katsayısı 0,614, ölçeğin Spearman-Brown katsayısı 0,743 ve GuttmanSplit- Half katsayısı 0,708 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, ölçeğin iç tutarlılığa sahip, güvenilir olduğunu göstermektedir.

6.3.2. Ölçek tepki yanlılığı

Araştırmada, kişilerin ölçek maddelerine verdikleri tepkilerin eşit olup olmadığı durumu Hotelling's T^2 testi ile belirlenmiştir. Bu test sonucunda “Akraba Evliliği Tutum Ölçeği”nin Hotelling T^2 : 1234,144, $p=0,000$ olarak saptanmıştır (Hotelling T^2 testi=1234,144, $F=38,935$, $p<0.001$).

6.3.3. Madde toplam puan korelasyonu

Ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek amaçlı yapılan madde analizi sonucunda maddelerin madde alt boyut puan korelasyonları; Kabul Edici Tutum alt boyutunda $r=0,576$ -0,830 arasında ve maddelerin her birinde ileri düzeyde anlamlı bir ilişki

bulunmuştur ($p<0001$). Toplumsal Değerler alt boyutunda $r=0,468-0,577$ arasında olup maddelerin her birinde ileri düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,001$). Toplumsal Baskı alt boyutunda $r=0,452-0,646$ arasında olup maddelerin her birinde ileri düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,001$). Risk Algısı alt boyutunda $r=0,456-0,711$ arasında olup maddelerin her birinde ileri düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,001$). Sağlık Algısı alt boyutunda $r=0,405-0,444$ arasında olup maddelerin her birinde ileri düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,001$). Meşrulaştırıcı Mitler alt boyutunda $r=0,335-0,528$ arasında olup tüm maddelerde ileri düzeyde anlamlı ilişki mevcuttur ($p<0,001$, Tablo 11).

Tablo 11. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği – Madde Toplam Korelasyonları

	MADDELER	Madde-Toplam Korelasyonları	p	Alt Boyut Cronbach Alfa Katsayısı	Madde silindiğinde iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha)
Kabul Edici Tutum	Madde 1	0,746	0.000	0,919	0,859
	Madde 2*	0,626	0.000		0,861
	Madde 3	0,586	0.000		0,861
	Madde 4	0,830	0.000		0,859
	Madde 5	0,796	0.000		0,859
	Madde 6	0,673	0.000		0,860
	Madde 7	0,576	0.000		0,862
Toplumsal Değerler	Madde 8	0,468	0.000	0,856	0,865
	Madde 9	0,547	0.000		0,860
	Madde 10	0,563	0.000		0,864
	Madde 11	0,567	0.000		0,865
	Madde 12	0,523	0.000		0,865
	Madde 14	0,480	0.000		0,876
	Madde 15*	0,577	0.000		0,863
Toplumsal Baskı	Madde 13	0,455	0.000	0,784	0,876
	Madde 16	0,452	0.000		0,872
	Madde 17	0,642	0.000		0,876
	Madde 18*	0,646	0.000		0,877

Risk Algısı	Madde 19	0,701	0.000		0,866
	Madde 20	0,711	0.000	0,820	0,866
	Madde 21*	0,456	0.000		0,866
Sağlık Algısı	Madde 22*	0,405	0.000		0,867
	Madde 23*	0,444	0.000	0,743	0,865
	Madde 24	0,433	0.000		0,865
Meşrulaştırıcı Mitler	Madde 25	0,528	0.000		0,863
	Madde 26	0,478	0.000		0,865
	Madde 27	0,413	0.000		0,871
	Madde 28	0,335	0.000	0,615	0,872
	Madde 29*	0,335	0.000		0,874
	Madde 30	0,392	0.000		0,881
N: 330		Cronbach Alpha: 0,870			

* Maddeler negatif yüklü olup ters kodlanmıştır

7.TARTIŞMA

Literatür incelendiğinde akraba evliliği tutumlarının belirlenmesine yönelik geliştirilmiş bir aracın olmadığı görülmüştür. Bu sebeple bu çalışma ile toplumdaki bireylerin akraba evliliği tutumlarını belirlemeye yönelik “Akraba Evliliği Tutum Ölçeği” geliştirilmiştir. Akraba Evliliği Tutum Ölçeğinin bulguları iki başlık altında tartışılmıştır.

7.1. AKRABA EVLİLİĞİ TUTUM ÖLÇEĞİ GEÇERLİK BULGULARI

Geçerlik bir ölçüm aracının ölçülmek istenilen özelliği iyi bir şekilde ve başka bir özelliklerle karıştırmadan doğru bir şekilde ölçebilme derecesi olarak tanımlanmaktadır (Özdemir 2018). Akraba Evliliği Tutum Ölçeği’nin Geçerlik çalışmasında kapsam (içerik geçerliliği) ve yapı geçerliği (Doğrulayıcı ve açıklayıcı faktör analizi) analizleri yapıldı.

7.1.1. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği’nin Kapsam Geçerliği

Kapsam geçerliği, bir bütün olarak ölçeğin ve ölçekteki her bir maddenin amaca ne derece hizmet ettiğini göstermek için uygulanmaktadır (Ercan ve Kan 2004; Yeşilyurt ve Çapraz 2018). Kapsam geçerliği ölçmeye konu olan alandaki uzman kişilerin görüşlerinden elde edilmektedir (Yurdagül ve Bayrak 2012). Uzman görüşlerinin elde edilmesinde Davis yöntemi kullanılır. Bu yöntem ile elde edilen sonuçlar nitel sonuçlardır ve bu sonuçları nicel sonuçlara dönüştürmek için ise kapsam geçerlik oranları ve kapsam geçerlik indeksleri (KGİ) hesaplanmaktadır (Yurdagül 2005). Bu tekniğin hesaplanmasında literatürde genel kabul gören bir kriter olmamakla birlikte uzman sayısının 3’ün altında olmaması ve mümkünse 5 ve 5’in üzerinde olması gerekmektedir (Kartal ve Bardakçı 2018). Ayrıca Davis tekniğinde kapsam geçerlik değeri için 0,80’den büyük değerlerin ölçeğin madde kapsam geçerliği için yeterli seviyede olduğu da savunulmaktadır (Yurdagül 2005).

Akraba Evliliği Tutum Ölçeği KGI'leri Davis tekniğine göre alanında uzman 10 kişi tarafından belirlendi. Maddelerin KGI'leri 0,66 ile 1 arasında değişmiştir. Ölçeğin kapsam geçerlik indeksi 0,93 olarak bulunmuştur. Aynı zamanda kapsam geçerliliğinde Kapsam Geçerlik Oranı-KGO (Content ValidityRatio/Index) indeksi kullanılmıştır. Lawshe'nin Kapsam Geçerliği Oranı (KGO) formülüne göre maddeler 0,33 ile 1 puan arasında değişmiştir. Ölçeğin KGO 0,83 olarak bulunmuştur. KGO ve KGI hesaplamalarına göre ölçekten 17 madde çıkartılmıştır. Diğer maddeler ile ilgili uzmanların öneri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Daha sonrasında 33 maddelik taslak ölçek için tekrar uzman görüşüne (daha önce taslak ölçeği değerlendiren on uzman) başvurulmuştur. Her bir maddenin kabul edilebilir puan ortalaması 2 ve üzeri olarak belirlenmiş olup madde puan ortalaması $2,88 \pm 0,35$ ile $4 \pm 0,00$ olarak bulunmuştur. Uzmanların değerlendirme puanlarının uyumu Kendall Uyuşum Katsayısının hesaplandığı Kendall W analizi ile değerlendirilmiştir. Uzman görüşlerinin birbirini destekledikleri belirlenmiştir (Kendall $W=0,83$). Ölçekten çıkartılan herhangi bir madde olmadı. Daha sonra ikinci kez alınan uzman görüşleri doğrultusunda 33 madden oluşan taslak ölçek örneklem grubu ile benzer özellikte ancak örneklem grubunda yer almayan 30 bireye ön uygulama yapıldı. Ön uygulama sonucunda anlaşılmayan maddeler düzenlenmiş ve taslak ölçeğin son hali oluşturulmuştur.

7.1.2.Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin yapı geçerliğinin değerlendirilmesi

Yapı, birbirleriyle alakalı olduğu düşünülen belli öğelerin ya da öğeler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu bir örüntüdür (Ercan ve Kan 2004). Yapı geçerliği ölçekten elde edilen sonucun ve bu sonucun ne ile ilişkili olduğunun açıklanmasını sağlar (Karakoç ve Dönmez 2014). Yapı geçerliliğini göstermek için faktör analizi, küme analizi, iç tutarlılık analizi, hipotez testi gibi çeşitli yöntemler bulunmaktadır. Bu yöntemler arsında en sık kullanılan yöntem faktör analizidir (Özdemir2018). Faktör analizi, aralarında ilişki bulunduğu varsayılan çok sayıdaki değişkenin daha az sayıdaki doğrudan gözlenemeyen değişken veya değişkenler ile yorumlanabilmesine olanak sağlayan çok değişkenli analiz tekniğidir (Çolakoğlu ve

Büyükekşi 2014). Faktör analizi yönteminde açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi olmak üzere iki yaklaşım bulunmaktadır. Akraba Evliliği Tutum Ölçeğinin yapı geçerliliğini değerlendirmek için hem doğrulayıcı hem açıklayıcı faktör analizi (DFA ve AFA) yapıldı.

Faktör analizi yapmak için örneklem sayısının ne kadar olması gerektiği konusunda çok fazla görüş bulunmasına karşın genel olarak kabul gören kural madde başına 10 ya da 15 katılımcının analize dahil edilmesi yönündedir (Çolakoğlu ve Büyükekşi 2014). Akraba Evliliği Tutum Ölçeğinin faktör analizinde 33 madde için 330 katılımcı ile çalışma yapıldı. Faktör analizi yapmadan önce değişkenler arasındaki uygunluğu test etmek için Kaiser- Meyer- Olkin (KMO) ve Bartlett's testinin yapılması gerekli görülmektedir. KMO değerini 0,5- 0,7 arası orta, 0,7-0,8 arası iyi, 0,8-0,9 arası çok iyi ve 0,9 üzerini mükemmel şeklinde sınıflandırılmaktadır (Çolakoğlu ve Büyükekşi 2014). Ayrıca Bartlett's testinin istatistiksel olarak anlamlı bulunması ($p < 0,05$) faktör analizi için uygunluğu, değişkenler arasındaki ilişkisizliği göstermektedir (Aksu ve ark. 2017). Akraba Evliliği Tutum Ölçeğinin faktör analizinde KMO değeri 0,867 çok iyi olarak hesaplandı. Bu değere göre örneklem sayısı faktör analizi için uygundur ($KMO > 0,500$). Bartlett testi kapsamında X^2 değeri 5251,155 ve istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,00$). Buna göre normal dağılım koşulu sağlanmış oldu. KMO ve Bartlett testi sonucuna göre verilerin homojen olduğu ve varyansların faktör analizi yapılmasına uygun olduğu saptanmıştır.

7.1.2.1. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin açıklayıcı faktör analizi değerlendirmesi

Açıklayıcı faktör analizi ile ölçme aracında bulunan ifadelerin kaç alt boyut (faktör) altında toplanabileceği ve aralarında ne tür bir ilişki olduğu belirlenir (Özdemir 2018). Açıklayıcı faktör analizi yönteminde faktör sayısının belirlenmesi önem taşımaktadır. Literatürde uygun faktör sayısının belirlenmesinde genellikle öz değerleri dikkate alma, toplam açıklanan varyans, yamaç çizgi grafiği (scree plot), faktörler arası ilişki yöntemleri kullanılmaktadır (Kartal ve Bardakçı 2018). Bu yöntemler incelendiğinde öz değerleri dikkate alma yönteminde genellikle öz değeri

1 ya da 1'den büyük olanlar uygun faktör olarak alınmakta, toplam açıklanan varyans yönteminde genellikle ölçeğin açıkladığı varyans miktarının toplam varyansın 2/3'ü olması, yani %66'dan büyük ve eşit olması istense de yapılan birçok çalışmada %40 ve üzeri değerin kabul edildiği görülmektedir. Geliştirilen ölçeğin daha güçlü bir yapıda olması için faktör yükü alt değeri 0,45 olarak kabul edildi. Yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda faktör yükü 0,45'ten düşük olan 8, 9, 30. maddeler ölçekten çıkarıldı. Ölçek maddelerinin açıklayıcı faktör analizi sonucunda faktör yüklerinin değerlerinin 0,46ve 0,87 arasında olduğu ve altı faktör boyutunda toplandığı bulunmuştur. Açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre taslak ölçekte 2, 15, 18, 21, 22, 23, 29, 32. maddeler negatif yüklü olup ters kodlanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre altı faktör yapısında olan ölçeğin toplam varyansın %62,764'unu açıkladığı saptanmıştır.

Yamaç çizgi grafiği (Scree plot) yönteminde yüksek ivmeli ve hızlı düşüşlerin gözleendiği faktörler modele dahil edilmektedir (Aksu ve ark.2017; Kartal ve Bardakçı 2018). Araştırmada öz değeri ikiyi aşan, çizgi grafiği ile gözlenen ve varyansın %62,764'ünü açıklayan altı faktörlü yapı elde edildi.

7.1.2.2. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin doğrulayıcı faktör analizi değerlendirmesi

Doğrulayıcı faktör analizi önceden belirlenmiş bir modelin doğrulanması sürecinde kullanılır (Özdemir 2018). Geliştirilen Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin teorik yapıya uygunluğunu test etmek amacıyla DFA uygulandı. Maddeler arasındaki etkileşimi görebilmek için kovaryans matrisi ve oluşturulan matrisinin incelenmesi için Maximum Likelihood kestirim yöntemi kullanıldı. Verilerin model ile uyumunu değerlendirmek amacıyla χ^2/df , RMSEA, GFI, AGFI, CFI, NFI, NNFI uyum iyiliği indeksleri değerlendirildi.

DFA uyum indeksleri incelendiğinde, χ^2/df , RMSEA, GFI, CFI, NNFI, AGFI ve NFI indekslerinin tabloda belirtilen kabul edilebilir değerleri karşılamadığı gözleendi. Bu durumda modifikasyon indekslerinde iyileştirme yoluna gidildi. İyileştirme

yapılırken uyumu azaltan değişkenler belirlenmiş, artık değerler arasında kovaryansı yüksek olanlar için yeni kovaryanslar oluşturulmuştur.

DFA modifikasyon uyum indeksleri incelendiğinde, χ^2/df değeri 2,580 bulundu ve kabul edilebilir bir uyum değerine (5'in altında bir değere) sahip olduğu görüldü.

RMSEA değeri ana kütlenin yaklaşık uyumunun bir ölçüsüdür (Çapık 2014). RMSEA değerinin 0,08'e eşit veya küçük olması kabul edilebilir bir uyum, 0,05'e eşit veya ufak olması iyi uyumun göstergesidir (Kartal ve Bardakçı 2018). Akraba Evliliği Tutum Ölçeğinin, RMSEA değeri 0,069 bulundu ve kabul edilebilir bir uyum gösterdi.

GFI, uyum iyiliği indeksi anlamına gelir ve modelin örneklemdaki kovaryans matrisini ne oranda ölçtüğünü gösterir (Çapık 2014). GFI değeri 0,85'e eşit ve büyük olduğunda kabul edilebilir bir uyum, 0,90'a eşit ve büyük olduğunda iyi uyumu göstermektedir (Kartal ve Bardakçı 2018). Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin, GFI değeri 0,928 bulundu ve bir uyum gösterdi.

AGFI, GFI testinin yüksek örnek hacmindeki eksikliğini gidermek amacıyla kullanılan bir indekstir (Çapık 2014). AGFI değeri 0,85'e eşit ve büyük olduğunda kabul edilebilir bir uyum, 0,90'a eşir ve büyük olduğunda iyi uyumu göstermektedir (Kartal ve Bardakçı 2018). Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin, AGFI değeri 0,912 bulundu ve bir uyum gösterdi.

Karşılaştırmalı uyum iyiliği (CFI), değişkenler arasındaki ilişkinin olmadığının öngören modeldir. CFI değerinin 0,90'a eşit ve büyük olduğunda kabul edilebilir bir uyuma ve 0,95'e eşit ve büyük olduğunda iyi uyum gösterdiği kabul edilmektedir (Kartal ve Bardakçı 2018). Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin, CFI değeri 0,930 bulundu ve kabul edilebilir bir uyum gösterdi.

Normlaştırılmış uyum indeksi (NFI) ve Normlaştırılmamış uyum indeksi (NNFI) model uyumunun değerlendirmesinde kullanılan indekslerdir. NFI ve NNFI değerinin 0,90'a eşit ve büyük olduğunda kabul edilebilir bir uyuma ve 0,95'e eşit ve büyük olduğunda iyi uyum gösterdiği kabul edilmektedir (Kartal ve Bardakçı 2018). Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin, NFI değeri 0,918 ve NNFI değeri 0,922 bulundu ve kabul edilebilir bir uyum gösterdi. Sonuç olarak bulgular, verilerin modele iyi uyum gösterdiğini belirtmektedir.

Standartlaştırılmış tahminlerin (Maximum Likelihood) kabul edilebilir sınır olan 0,45 değerinin üzerinde olduğu görüldü ve 0,52-1,31 arasında değişmekte olduğu tespit edildi. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği t değerleri $p<0,05$ düzeyinde anlamlı olarak bulundu. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği modeline ilişkin faktör yükleri birinci faktör için 0,666-0,878, ikinci faktör için 0,561-0,792, üçüncü faktör için 0,549-0,846, dördüncü faktör için 0,678-0,807, beşinci faktör için 0,744-0,801 ve altıncı faktör için 0,461-0,661 arasında bulundu. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin 30 maddeden oluştuğu, faktör yükleri 0,461 ile 0,881 arasında değiştiği ve ölçeğin toplam varyans oranı %62,764 olduğu sonucuna ulaşıldı.

7.2.AKRABA EVLİLİĞİ TUTUM ÖLÇEĞİ'NİN GÜVENİRLİK BULGULARI

Güvenirlilik, bir ölçme aracının ölçmek istediği değişkeni ne tutarlılıkla ölçtüğünün ya da ölçme sonuçlarının hatalardan arınmış olmasının derecesidir (Karakoç ve Dönmez 2014). Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin, güvenirlilik analizleri için standart hata, Cronbach Alfa katsayısı, madde toplam puan korelasyonu, ölçek tepki yanlılığı testleri yapıldı.

Ölçmenin standart hatası bir testteki çeşitli puanların ve puanlar arasındaki farkların güvenilirliği konusunda yapılabilecek olan yargılar için kullanışlıdır (Tavşancıl 2018). Standart hata küçüldükçe ölçmenin güvenilirliği artar, büyüdükçe ölçmenin güvenilirliği azalır (Tavşancıl 2018). Akraba Evliliği Tutum Ölçeği için araştırma kapsamına alınan bireylerin ölçekte yer alan 30 maddeye verdikleri yanıtların ortalama, standart hata ve standart sapma değerleri hesaplandı. Ölçeğin alt boyut puan ortalamaları incelendiğinde; Kabul Edici Tutum alt boyutu puan ortalaması $13,778\pm6,813$, Toplumsal Değerler alt boyutu puan ortalaması $13,897\pm5,991$, Toplumsal Baskı alt boyutu puan ortalaması $11,736\pm2,591$, Risk Algısı alt boyutu puan ortalaması $6,818\pm3,285$, Sağlık Algısı alt boyutu puan ortalaması $6,212\pm2,919$, Meşrulaştırıcı Mitler alt boyutu puan ortalaması ise $16,563\pm3,490$ olarak bulundu. Ölçek maddelerinin ortalama puanlarının ise “1,590-3,718” arasında değiştiği bulundu.

Likert tipi tutum ölçeklerinin güvenilirlik tahminlerinde Cronbach tarafından geliştirilmiş olan ve kendi ismi ile anılan “Cronbach Alfa” katsayısının kullanılması önerilmektedir (Özdemir 2018). Cronbach Alfa değeri literatürde iç tutarlılık güvenilirliğinin önemli bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Kartal ve Bardakçı 2018). Cronbach Alfa değeri ölçeğin içerdiği maddelerin birbirleri ile ne ölçüde tutarlı olduğunu ve arka planda gizli, hipotetik değişkeni ne ölçüde temsil ettiği hakkında bilgi vermektedir (Çakmur 2012). Cronbach Alfa değerleri 0.00 ile 1.00 arasındadır. Yüksek değerler (1’e yakın değerler) güvenilirliğin yüksek olduğunu göstergesidir. Ölçme amacına göre değişebilmekle birlikte önerilen en küçük değer 0.70 Cronbach Alfa’dır. (Şeker ve Gençdoğan 2014).

Cronbach Alfa katsayısı değerleri;

- $0 \leq a < 0,40$ ölçek güvenilir değildir.
- $0,40 \leq a < 0,60$ ölçeğin güvenilirliği düşüktür.
- $0,60 \leq a < 0,80$ ölçek oldukça güvenilirdir.
- $0,80 \leq a \leq 1$ ölçek yüksek derecede güvenilirdir,

Şeklinde yorumlanmaktadır (Lorcu 2015).

Akraba Evliliği Tutum Ölçeği’nin toplam ve alt boyutlar için Cronbach Alfa değeri hesaplandı. Ölçek toplam Cronbach Alfa katsayısı 0,870 yüksek derecede güvenilir olduğu bulundu. Ölçeğin alt boyut Cronbach Alfa katsayıları “Kabul Edici Tutum” 0,919, “Toplumsal Değerler” 0,856, “Toplumsal Baskı” 0,784, “Risk Algısı” 0,820, “Sağlık Algısı” 0,743, “Meşrulaştırıcı Mitler” 0,615 olarak bulundu. Geliştirilen ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı değerleri ölçeğin güvenilir olduğunu gösterdi.

Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek için kullanılan yöntemlerden bir tanesi de madde analizi yöntemidir. Madde analizi yönteminin temel amacı ölçekte yer alan maddelerin ölçeğin hedefleri doğrultusunda çalışıp çalışmadığını tespit etmektir (Kartal ve Bardakçı 2018). Madde analizi tekniklerinden en yaygın olarak kullanılanlardan bir tanesi madde toplam puan korelasyonuna dayalı madde analizidir. Madde toplam puan korelasyonuna dayalı madde analizi yönteminde bir maddenin ölçeğin tamamı ile olan korelasyon ilişkisi belirlenmektedir (Kartal ve

Bardakçı 2018). Bir maddenin madde toplam puan korelasyon katsayısı, genel kabul gören şekli ile literatürde, 0,20'den düşük değere sahip maddeler ölçekten çıkartılmalı, 0,20-0,30 arasında değere sahip maddeler zorunlu görülmesi durumunda ölçeğe dahil edilmeli, 0,30'dan yüksek değere sahip maddeler ise ölçeğin bütünüyle aynı doğrultuda hareket ettiği sonucuna varılarak ölçekte tutulmalıdır (Kartal ve Bardakçı 2018).

Akraba Evliliği Tutum Ölçeği için yapılan madde analizi sonucunda maddelerin madde alt boyut puan korelasyonları Kabul Edici Tutum 0,576-0,830, Toplumsal Değerler 0,468-0,577, Toplumsal Baskı 0,452-0,646, Risk Algısı 0,456-0,711, Sağlık Algısı 0,405-0,444, Meşrulaştırıcı Mitler 0,335-0,528 arasında bulundu ($p < 0,001$). Elde edilen değerler doğrultusunda ölçekten madde çıkartılmadı ve 2, 15, 18, 21, 22, 23, 29, 32. maddeler negatif yüklü olup ters kodlanmıştır. Bu değerler maddelerin istenilen düzeyde ve aynı doğrultuda çalıştığını göstermekte ve güvenilir olduğunu ifade etmektedir.

“İç tutarlılık güvenilirlik katsayısı” hesaplama yöntemlerinden birisi de “yarı test güvenilirliği”nin hesaplanmasıdır. (Hovardaoğlu 2000; Aksayan 2002; Erkuş 2003). “Yarı test güvenilirlik” te bir gruba uygulanan ölçeğin maddeleri iki yarıya bölünerek (yansız olarak veya çift no’lu- tek no’lu maddeler vb.) bireylerin iki eşdeğer yarıdan aldıkları puanlar hesaplanır (Tavşancıl 2018). Bu özellik ölçeğin homojenliği yani iç tutarlılığı hakkında bilgi verir (Aktürk 2012). Ölçeğin son haliyle yarı test güvenilirlik sonuçlarına göre, birinci yarının (15 madde) Cronbach Alpha katsayısı 0,897, ikinci yarının (15 madde) Cronbach Alpha katsayısı 0,614, ölçeğin Spearman-Brown katsayısı 0,743 ve GuttmanSplit- Half katsayısı 0,708 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, ölçeğin iç tutarlılığına sahip, güvenilir olduğunu göstermektedir.

Ölçek formunda yer alan soru ortalamalarının birbirine eşit olup olmaması kavramı; soruların katılımcılar tarafından aynı yaklaşım ile algılanıp algılanmadığını, soruların zorluk derecelerinin birbirine yakınlığını belirtir (Özdamar 2002). Ölçek, tepki yanlılığı araştırma kapsamında kişilerin ölçek maddelerine verdikleri tepkilerin eşit olup olmadığını Hotelling’s T^2 testi ile inceleyen istatistiksel bir yöntemdir. Akraba Evliliği Tutum Ölçeği’nin ölçek tepki yanlılığı incelenmiştir. Test sonucunda Hotelling T^2 testi=1234,144, $F=38,935$, $p=0,000$ olarak saptanmıştır. Sonuçlar doğrultusunda kişilerin sorulara verdikleri tepkilerin eşit olduğu, ölçek yanlılığının olmadığı tespit edildi.

8.SONUÇ VE ÖNERİLER

8.1. SONUÇ

Akraba Evliliği Tutum Ölçeği geliştirmek amacıyla metodolojik olarak 330 birey ile yapılan çalışmadan aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

- Akraba Evliliği Tutum Ölçeği için oluşturulan madde havuzdan seçilen 50 madde için alınan uzman görüşü doğrultusunda 33 maddelik taslak ölçek ile toplanan verilerin analizi sonucunda 30 madde ve altı alt boyuttan (Kabul Edici Tutum, Toplumsal Değerler, Toplumsal Baskı, Risk Algısı, Sağlık Algısı, Meşrulaştırıcı Mitler) oluşan bir ölçek elde edilmiştir.

- Güvenirlik analizi için yapılan madde analizi sonucunda madde – toplam korelasyonu 0,35’in altında kalan maddeler taslak ölçekten çıkarıldı.

- Faktör analizi için örneklem büyüklüğünün hesaplanan KMO değerine göre yeterli düzeyde ve örneklemin faktör analizi için uygunluğu test edildi

- Yapı geçerliği için yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda faktör yükü 0,45’ten düşük olan 8, 9, 30. maddeler ölçekten çıkarıldı. Ölçek maddelerinin açıklayıcı faktör analizi sonucunda faktör yüklerinin değerlerinin 0,46 ve 0,87 arasında olup ve altı faktör boyutunda toplandı.

- Açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre taslak ölçekte 2, 15, 18, 21, 22, 23, 29, 32. maddeler negatif yüklü olup ters kodlanmıştır.

- Açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre altı faktör yapısında olan ölçeğin toplam varyansın %62,764’ünü açıkladığı saptandı.

- Toplam 30 madde ve altı alt faktörden oluşan ölçeğin DFA analizinde aynı faktörde yer alan maddeler arasında olmak koşuluyla üç modifikasyon yapılmış olup uyum indeksleri kabul edilebilir düzeydedir.

- Akraba Evliliği Tutum Ölçeği ve alt boyutlarının iç tutarlılığı güvenilirlik analizi için Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,615 ile 0,919 arasında olup yüksek derecede güvenilir olduğu belirlendi.

- Ölçek için yapılan madde analizi sonucunda ölçekten madde çıkartılmadı ve 2, 15, 18, 21, 22, 23, 29, 32. maddeler negatif yüklü olup ters kodlanmıştır. Sonuçlar maddelerin istenilen düzeyde ve aynı doğrultuda çalıştığını ve ölçeğin güvenilir olduğunu gösterdi.

- Ölçeğin son haliyle yarı test güvenirlik sonuçlarına göre, ölçeğin iç tutarlılığa sahip, güvenilir olduğu belirlendi.

- Ölçek tepki yanlılığı araştırma kapsamında Hotelling's T^2 ile değerlendirildi ve doğrultusunda kişilerin sorulara verdikleri tepkilerin eşit olduğu, ölçek yanlılığının olmadığı tespit edildi.

8.2. ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda;

- Geliştirilen ölçeğin daha geniş örneklem kitlesi ile güvenirlik ve geçerlik çalışmasının tekrarlanması,

- Geçerliği ve güvenirliği kanıtlanan Akraba Evliliği Tutum Ölçeği'nin ülkemizdeki farklı grupların (kadın, erkek, genç, öğretmen vb.) tutumlarını değerlendirmek için kullanılması,

- Ölçeğin ülkemizdeki farklı bölgelerdeki bireylerin akraba evliliğine ilişkin tutumlarını değerlendirilmesinde kullanılması,

- Ölçeğin bireylerin tutumlarını etkileyebilen diğer değişkenler ile birlikte değerlendirilmesi (yaş, eğitim, sosyal statü vb.) önerilmektedir.

9.KAYNAKLAR

Abbasi –Shavazi M J, Mcdonald P, HosseiniChavoshi M. ModernizationOrCulturalMaintenance: ThePractice Of ConsanguineousMarriageInIran.Journal of Biosocial Science.2008;40, 911–933,2008 Cambridge UniversityPress.

Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile Ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Türkiye’de Evlilik Tercihlerinin Araştırılması 2015 <https://Ailetoplum.Aile.Gov.Tr/Uploads/Pages/Arastirmalar/Tu-Rkiyede-Evlilik-Tercihleri-Aras-Tirmasi-2015.Pdf>

Akgül A. Tıbbi araştırmalarda istatistiksel analiz teknikleri. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Matbaası, 1997.

Akın G. Denizli Kırsal Kesiminde Akraba Evliliği Ve Bunu Etkileyen Faktörler, Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi.2000; 40, 3-4 ,67-80.

Akrami S M, Montazeri V, Shomali S R, Heshmat R, Larijani B. Is There a Significant Trend in Prevalence of ConsanguineousMarriage in Tehran? A Review of Three Generations. JournalGenetCounsel. 2009;18:82–86.

Aksayan S, Bahar Z, Bayık A. ve ark. Araştırma tasarımı, (içinde) İnci Erefe (ed) Hemşirelikte araştırma ilke, süreç ve yöntemleri, HEMAR-G 1. Basım, İstanbul: Odak Ofset, 2002: 65-90.

Aksu G, Eser M.T, Güzeller C.O. Açımlayıcı ve Doğrulayıcı Faktör analizi ile Yapısal Eşitlik Modeli Uygulaması. 1. baskı. Detay Yayıncılık: Ankara; 2017, s:1-59.

Aktürk Z, Acemoğlu H. Tıbbi araştırmalarda güvenilirlik ve geçerlilik. Dicle Tıp Dergisi.2012; 39(2): 316-319.

Al-Abdulkareem A A, Ballal S G. ConsanguineousMarriageIn An Urban Area Of SaudiArabia: RatesAndAdverseHealthEffects On TheOffspring. Journal Of CommunityHealth. 1998; Vol. 23, No. 1, February.

Al-Gazalı L I, Bener A, Abdulrazzaq Y M, Micallef R, Al-Khayath A I,Gaber T. ConsanguineousMarriagesInTheUnitedArabEmirates.Journal Of BiosocialScience. 1997;29, 491–497.

Alpar R. Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinden Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlilik-Güvenilirlik. 5.Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık, 2012.

Arslan K, ÖzmerdivenliR,Yektaş Ç, Eröz R. Batı Karadeniz Bölgesinin Eskipazar İlçesinde Akraba Evliliği Durumu, Bununla İlişkili Kronik Ve Genetik Hastalık Sıklığının Araştırılması, Düzce Tıp Fakültesi Dergisi 2016; 18(2): 54-59

Ayan D, Beder Şen R, Ünal G, Yurtkuran S. Ankara’da Akraba Evliliği. Aile Ve Toplum Dergisi.2001; 4(1): 7-26.

Ayan D, Beder Şen R, Yurtkuran S, Ünal G. Akraba Evliliğinin Kültür Birikiminde Ve Toplum Hayatındaki Bazı Görünümleri: Dil, Din Ve Tıp. Aile Ve Toplum Dergisi.2002; 2(5): 77-84.

Beşpınar F U, Beşpınar L Z. Türkiye’de Hane Halkı Yapıları Ve Evlilik Pratiklerinde İkili Resim: Geleneklerin Yanı Sıra Değişimin Yansımaları. Nüfusbilim Dergisi / TurkishJournal Of PopulationStudies. 2017; 39: 109-149.

Budak T, Alp M N, Çelik M Y, Elbistan M. Kan Yakını Evliliklerin Diyarbakır Toplumundaki Sıklığı Ve Bazı Etkileri Üzerine Araştırmalar (1). Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi.1985; 12 (3-4): 149 - 160.

Çakmur H. Araştırmalarda Ölçme- Güvenilirlik – Geçerlilik. TAF Preventive Medicine Bulletin. 2012; 11(3): 339-344.

Çapık C. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmalarında Doğrulamalı Faktör Analizinin Kullanımı. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 2014; 17:3:196-205.

Çolakoğlu Ö.M, Büyükekşi C. Açıklayıcı Faktör Analiz Sürecini Etkileyen Unsurların Değerlendirilmesi. Karaduman Journal of Educational Sciences 2014; 58-64

Ercan İ, Kan İ. Ölçeklerde Güvenirlik ve Geçerlik. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2004;30(3):211-216.

Erdem S, Çakmak Z A, Saygun M, Sayın Kocakap D B, Alyılmaz Bekmez S, Bulut Arıkan F. Kırıkkale’de Akraba Evlilikleri Sıklığının, Buna Etki Eden Parametrelerin ve Kalıtsal Hastalıklara Olan Etkisinin Saptanması. Kocatepe Tıp Dergisi. 2018; 19(2), 64-68 Doi: 10.18229/Kocatepetip.419044.

Erkuş A. Psikometri üzerine yazılar. 1. Basım, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 2003.

Genç Z, Erdemir A D. Genetik Sorunlar Ve Tıbbi Etik (Genetik Danışma), Nobel Tıp Kitabevi. 1997; S:31-46, İstanbul.

Genç Z. Genetik Danışmanlıkta Kan Yakını Akraba Evliliklerine Yaklaşım. T Klin Tıbbi Etik. 1997; 5(2): 78-80.

Gözüm S, Aksayan S. Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber II: psikometrik özellikler ve kültürlerarası karşılaştırma. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi 2003; 5(1): 3-14.

Gunaïd A A, Hummad N A, Tamım K A. ConsanguineousMarriageInTheCapitalCitySana’a, Yemen.Journal Of BiosocialScience. 2004;36, 111–121.

Hamamy H. ConsanguineousMarriages. Journal Of Community Genetics. 2012; Volume 3, Issue 3, Pp 185–192.

Hancıoğlu A, Tunçbilek E. Akraba Evlilikleri, Sosyo-Demografik Özellikleri Ve Çocuk Ölümleri Üzerine Etkileri. Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Dergisi. 1998; 41: 139-153.

Hosseini-Chavoshi M, Abbasi-Shavazi M J,Bittles A H. ConsanguineousMarriage, ReproductiveBehaviourAndPostnatalMortality İn Contemporary Iran. Human Heredity.2014;77:16-25.

Hovardaoğlu S. Davranış bilimleri için araştırma teknikleri. Ankara: Ve-Ga Yayınları. 2000.

Imaizumi Y. A RecentSurvey Of ConsanguineousMarriages İn Japan. Clinical Genetics.1986; volume 30, issue 3, pages 230-233.

İslam M M. ThePractice Of ConsanguineousMarriageIn Oman: Prevalence,TrendsAndDeterminants. Journal Of Biosocial Science.2012;44, 571–594.

İnandı T, Savaş N, Arslan E, Yeniçeri A, Peker E, Alışkın Ö, Erdem M, Durmaz E. Hatay’da Akraba Evliliği Sıklığı, Nedenleri, Çocuk Sağlığı, İlişkilerde Mutluluk Ve Yaşam Doyumu.Turk J Public Health.2016;14(1) Available Online At: [Http://Tjph.Org/Ojs/Index.Php/](http://Tjph.Org/Ojs/Index.Php/)

Jaouad I C, Elalaoui S C, Sbiti A, Elkerh F, Belmahi L, Sefiani A. Consanguineous Marriages In Morocco And The Consequence For The Incidence Of Autosomal Recessive Disorders. Journal Of Biosocial Science. 2009; 41 (5): 575–58.

Karakoç FY. Dönmez L. Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Temel İlkeler. Tıp Eğitimi Dünyası, 2014; 40: 39-49.

Kartal M, Bardakçı S. SPSS ve AMOS Uygulamalı Örneklerle Geçerlik ve Güvenirlilik Analizleri. Akademisyen Kitabevi: Ankara; 2018, s:9-129.

Kayahan M, Şimşek Z, Ersin F, Gözükar F, Kurcer M A. Şanlıurfa Tıfındır Sağlık Ocağı Bölgesindeki Akraba Evliliği Prevalansı ve 5 Yaş Altı Ölümlere Etkisi. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2003; 7(1):1-5.

Khalid Y, Ghina M, Fadi B, Fadi C, May K, Joseph R, Makhoul G, Hala T. Consanguineous Marriage and Congenital Heart Defects: A Case-Control Study in the Neonatal Period. American Journal of Medical Genetics. 2006; Part A 140A:1524–1530.

Khlat M. Consanguineous marriage and reproduction in Beirut, Lebanon. Am J Human Genetics. 1988; 43: 188-96.

Khoury S A, Massad D. Consanguineous marriage in Jordan. American journal of medical genetics. 1992; 43: 769-775.

Kutlubay A. Malatya İlinde Akraba Evliliği Sıklığı Ve Tıbbi Sonuçları. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Malatya, 2007.

Laghmich A, Ismaili F Z A, Zian Z, Barakat A, Nourouti N G, Mechita M B. Hemoglobinopathies in the North of Morocco: Consanguinity Pilot Study. Hindawi BioMed Research International Volume. 2019; Article ID 6857417, 7 pages.

Lorcu F. Örneklerle Veri Analizi SPSS Uygulmalı. 1. Basım. Detay Yayıncılık. Ankara; 2015, s:206-210.

Mayda A, Dağlı S Ç, Şahin R O, Danışman F, Dere F, Çeler A, Çelik D, Burgucu S, Bulut N, Başar R, Avcı Ö. Düzce İli Yığılca İlçe Merkezinde Akraba Evliliği Sıklığı Ve Etkileyen Faktörler. Düzce Tıp Dergisi.2010;12(2):36-41.

Nar M Ş. Tıbbi Antropoloji: Akraba Evliliklerinin Patolojik Etkileri. Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi.2012; 52 (1): 219-238.

Nath, A, Patil C, Naik V A. Prevalence Of ConsanguineousMarriagesIn A RuralCommunityandItsEffect On PregnancyOutcome. IndianJournal Of Community. 2004;(Volume.29) , No. 1.

OthmanH,Saadat M. Prevalence Of ConsanguineousMarriagesInSyria. Journal Of BiosocialScience. 2009;41, 685–692.

Özdamar K. Paket programlar, istatistiksel veri analizi. 4. Baskı, Eskişehir: Kaan Kitapevi, 2002: 661-73.

Özdemir Z. Sağlık Bilimlerinde Likert Tipi Tutum Ölçeği Geliştirme Development of a LikertTypeAttitudeScale in HealthSciences. HUHEMFAD-JOHUFON.2018;5(1):60-68.

Özvarış Ş B, Koçoğlu O G, Akın A. Türkiye’de Akraba Evlilikleri. 8. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi Kitabı, Dicle Üniversitesi Basımevi. Diyarbakır,2002;575-578.

Özvarış Ş B. Evlilik Öncesi Danışmanlık. Beksaç, M. S.,Demir, N., Koç, A. (Eds.). Maternal-Fetal Tıp Ve Perinatoloji/Obstetrik: Maternal-Fetal Tıp Ve Perinatoloji. Medikal Network, İstanbul,2001; 124-127.

Polat S. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Ve Akraba Evliliğinde Kadının Konumu. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Erzurum,2017.

Sandridge A L, Takeddin J, Al-Kaabi E, Frances Y. Consanguinity in Qatar: knowledge, attitudeandpractice in a populationbornbetween 1946 and 1991. Journal Of BiosocialScience. 2010;42:59–82.

Sevinç S, Yavaş Çelik M. Akraba Evliliği İle Algılanan Sosyal Yetkinlik Ve Çocuk Sağlığı, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilim Dergisi. 2016; 9(3), 122-130

Shawky R M, El-Awady M Y, Elsayed S M, Hamadan G E. ConsanguineousMatingsAmongEgyptianPopulation. TheEgyptianJournal Of Medical Human Genetics. 2011;12, 157–163.

Şeker H, Gençdoğan B. Psikolojide ve Eğitimde Ölçme Aracı Geliştirme. 2 basım. Nobel Akademik Yayıncılık Danışmanlık: Ankara;2014, s:47-81.

Şen R.Ş. Aydın İl Merkezinde Akraba Evliliği Sıklığı Ve Gebelik Sonuçları İle İlişkisi. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Yrd.Doç.Dr. Hilmiye Aksu). Aydın,2010.

Şen Ş.R, Aksu H. Aydın İl Merkezindeki 15-49 Yaş Grubu Kadınlarda Akraba Evliliği Sıklığı Ve Etkileyen Faktörler.FlorenceNightingale Hemşirelik Dergisi. 2015; Cilt 23 - Sayı 2: 126-135 Issn 2147-4923 Araştırma Yazısı.

Şencan H. Sosyal Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik. 1.Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2005.

Şenel E, Şahin C, Süslü İ, Güntürkün H. Lise Öğrencilerinin Akraba Evliliği Konusundaki Bilgi Düzeyi Ve Eğilimleri Araştırması, Türk Bilim Araştırma Vakfı Bilim Dergisi.2009; Cilt:2, Sayı:3, Sayfa:317-326.

T.C. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü ve Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü. Genetik Hastalıklar Sağlık Personeli İçin El Kitabı. 2002,Ankara.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Türkiye Aile Yapısı Araştırması (TAYA). 2014,İstanbul.

T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Aile Yapısı Araştırması, Ankara,2011.<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=109&locale=tr>

Tabak A.Endokrinoloji Ve Metabolizma Polikliniğimizden Takipli Hastalarda Akraba Evliliği Sıklığı Ve Akraba Evliliğini Etkileyen Faktörler, T.C. Sağlık Bakanlığı İstanbul Bakırköy Kadın Doğum Ve Çocuk Hastalıkları Eğitim Ve Araştırma Hastanesi, Uzmanlık Tezi (Tez Danışmanı Klinik Şefi Dr. Erdal ADAL). İstanbul, 2008.

Tavşancıl E. Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. 6. Basım.Nobel Akademik Yayıncılık Danışmanlık: Ankara; 2018, s:16-61.

Tavukçu N, İrgil E. Bursa Nilüfer Halk Sağlığı Eğitim Ve Araştırma Bölgesi'nde Yaşayan Kadınlarda Akraba Evlilikleri. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni.2008;7(2): 107-112.

Tekbaş Ö F, Oğur R, Uçar M. Genç Erişkin Erkekler Arasında Akraba Evliliği Sıklığının Nedenlerinin Araştırılması. TSK koruyucu hekimlik bülteni.2005; 4(3):120-128

Tuncay H. Afyonkarahisar İl Merkezinde Akraba Evliliği Sıklığı Ve Tıbbi Etkileri. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Danışman Prof. Dr. Faruk Alpay). Afyonkarahisar, 2011.

Tunçbilek E, Ulusoy M. Türkiye'de Akraba Evlilikleri ve ocuk ölümlerine Etkisi. Nüfus Bilim Dergisi.1987; 9,7-26.

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA). Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. 2018, Ankara, Türkiye

Ulusoy Gökkoca F Z, Baharlı Etiler N. Çocukluk Döneminde Genetik Hastalıkların Epidemiyolojisi Ve Kontrolü. Sağlık Toplum Dergisi. 1999; 3: 19-26

Uskun E. Akraba Evlilikleri. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi.2001;10(2):54-56.

Yeşilyurt S, apraz C. Ölçek Geliştirme alışmalarında Kullanılan Kapsam Geçerliği İçin Bir Yol Haritası, Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.2018, 20(1), 251-264.

Yurdagül H. Ölçek Geliştirme alışmalarında Kapsam Geçerliği İçin Kapsam Geçerlik İndekslerinin Kullanılması. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 2005;1-6.

Yurdagül H, Bayrak F. Ölçek Geliştirme alışmalarında Kapsam Geçerlik lleri: Kapsam Geçerlik İndeksi ve Kappa İstatistiğinin karşılaştırılması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2012; zel sayı 2:264-271.

Zencir S. Denizli İlinde Akraba Evliliği Sıklığı Ve Tıbbi Sonuçları. Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Denizli,2005.

10. EKLER

EK I Tez Kabul Yönetim Kurulu Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 04/01/2019-E.1343

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 28233352-302.14.01-
Konu : İpek Alp Şahin'in tez konusu.

SBE EBELİK ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Enstitümüzün 28.12.2018 tarih ve 46/27 sayılı Yönetim Kurulu Toplantısında, Ebelik Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 161336010 numaralı öğrencisi İpek ALP ŞAHİN'in tez konusunun, etik kurul onayı alınması kaydı ile "Akraba Evliliği Tutum Ölçeği: Metodolojik Bir Çalışma" olarak belirlenmesine OY BİRLİĞİ ile karar verildi.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Bilal-i Habeş GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü V.

Adres: Tıp Fakültesi Dekanlığı Zemin Kat Üncubozköy Kampüsü Manisa
Telefon: (0 236) 2360989 Faks: (0 236) 2382158
E-Posta: saglik.sekreterlik@cbu.edu.tr Elektronik Ağ: saglik@cbu.edu.tr

Bilgi İçin: Ayşe Ertik
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır

EK II -Etik Kurul İzni

T.C.
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu
Karar Formu

KARAR TARİH / NO	16 / 01 / 2019 / 20.478.486		
ARAŞTIRMANIN ADI	Akraba Evliliği Tutum Ölçeği: Metodolojik Bir Çalışma		
SORUMLU ARAŞTIRMACI	Dr. Öğr. Üyesi Selma ŞEN - MCBÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi		
ARAŞTIRMA EKİBİ	Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Ebe İpek ALP ŞAHİN		
ARAŞTIRMANIN NİTELİĞİ	UZMANLIK TEZİ ☐	YÜKSEK LİSANS--DOKTORA-TEZİ ☒	AKADEMİK AMAÇLI ☐
DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	09 / 01 / 2019 / Tarih ve 1426 Sayılı; araştırma dosyası		
KARAR BİLGİLERİ	Araştırma dosyası incelenmiş, bilimsel ve etik açıdan UYGUN olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.		
Unvanı/Adı/Soyadı	Araştırma ile İlgili Olan Üye	Toplantıya Katılmayan Üye	Unvanı/Adı/Soyadı
Prof. Dr. Zeki ARI Tıbbi Biyokimya AD	☐	☐	Doç. Dr. Serdar TOK Spor Bilimleri Fakültesi
Prof. Dr. Murat DEMET Psikiyatri AD	☐	☐	Dr. Öğr. Üyesi Selim ALTAN Tıp Tarihi ve Etik AD
Prof. Dr. Betül ERSOY Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD	☐	☐	Dr. Öğr. Üyesi Nurgül Güngör TAVŞANLI Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
Prof. Dr. Beyhan Cengiz ÖZYURT Halk Sağlığı AD	☐	☐	Mukadder YILMAZER Avukat
Doç. Dr. Tuğba ÇAVUŞOĞLU Farmakoloji AD	☐	☐	Sivil Üye Hüseyin TUNÇAY
Etik Kurulumuzun kararı yukarıda belirtilmiştir. <u>Araştırmanız Her Hangi Bir Aşamada Etik Kurulumuzun "İzleme – Denetleme" Görevi Gereği Lüzumu Halinde Haberli / Habersiz Olarak Denetlenebilir.</u> Araştırma Başvuru Formunun Taahhütname – Bölüm E kısmında belirtilmiş olan hususların dikkate alınarak istenilen bilgilerin Etik Kurulumuza zamanında iletilmesi konusunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim. Prof. Dr. Zeki ARI Başkan			

EK III - Kurum İzni:

T.C.
ERZİNCAN VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

ERZİNCAN İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ - ERZİNCAN
TOPLUM SAĞLIĞI HİZMETLERİ BİRİMİ
05/03/2019 13:28 - 60443588 - 771 - E.82

00088743043

Sayı : 60443588-771
Konu : Araştırma İzni

Sayın İpek ALP ŞAHİN
Karakaya Sağlık Evi
Üzümlü/ERZİNCAN

Erzincan İli Merkez Toplum Sağlığı Merkezine bağlı Aile Sağlığı Merkezlerinde sağlık hizmeti alan hastalara yönelik Mart-Eylül 2019 tarihlerinde planlanmış olduğunuz "**Akraba Evliliği Tutum Ölçeği: Metodolojik Bir Çalışma**" konu başlıklı tez çalışma talebiniz; Araştırma Talepleri Değerlendirme Komisyonu tarafından uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır.
Dr.Öğr.Üyesi Erkan HIRİK
İl Sağlık Müdürü

Ek:
1- Komisyon Kararı (2 Sayfa)

Hakkı YAYLA
Memur
Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı ile Aynıdır
02. Mar 2019

Erzincan İl Sağlık Müdürlüğü İnönü mah. Eski Adliye Binası Kat:3 ERZİNCAN

Bilgi için: Ayla ÇAKILCI

Telefon: Faks No: (0 446) 226 5823

EBE

e-Posta: ayla.cakilci@saglik.gov.tr İnternet Adresi: www.erzincanhsm.gov.tr

Telefon No: (0 446) 226 58 24

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden c2b5b672-a5c6-47d8-abb8-9ee44d25c119 kodu ile erişebilirsiniz.

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK IV-BİREY TANITIM FORMU

Anket No:

1) Yaşınız ?.....

2) Cinsiyetiniz

a) Kadın b) Erkek

3) Eğitim durumunuz?

a) Okur-yazar değil d) Ortaokul
b) Okur-yazar e) Lise
c) İlkokul f) Yüksekokul ve üstü

4) Çalışıyor musunuz? (Cevabınız hayırise 5. soruya geçiniz.)

a) Evet b) Hayır

5) Mesleğiniz ?.....

6) En uzun süre yaşadığınız yer.....

7) Sosyo-ekonomik durumunuz?

a) Düşük (gelir giderden az) b) Orta (gelir gidene denk) c) İyi (gelir giderden fazla)

8) Aile tipiniz?

a)Geniş aile b) Çekirdek aile c)Diğer.....

9) Kaç yaşında evlendiniz?

10) Kaç yıllık evlisiniz?.....

11) Eşinizin yaşı.....

12) Eşinizin eğitim durumu nedir?

a) Okur-yazar değil d) Ortaokul
b) Okur-yazar e) Lise
c) İlkokul f) Yüksekokul ve üstü

13) Eşiniz çalışıyor mu?

a) Evetb)Hayır

14) Eşinizin mesleği ?.....

15) Eşinizle aranızda akrabalık var mı?

a) Evet b) Hayır

16) Eşiniz ile akrabalık durumunuzu açıklayınız?

17) Akraba evliliği yapmanızın nedeni nedir?.....

18) Sizin çevrenizde veya yakın/uzak akrabalarınızda akraba evliliği var mı?

a)Var b)Yok

19) Çevrenizde akraba evliliği yapıp engelli çocuğa sahip olan var mı?

a)Var b)Yok

20) Ailenizde aşağıdaki evliliklerden hangileri gerçekleştirilmiştir. (Aşağıdakilerden farklı bir evlilik şekli varsa yazınız).

- a) Teyze kızı - Teyze oğılu evliliğı
- b) Amca kızı – Amca oğılu evliliğı
- c) Hala kızı – Hala oğılu evliliğı
- d) Dayı kızı – Dayı oğılu evliliğı
- e) Diğer.....

EK V -AKRABA EVLİLİĞİ TUTUM TASLAK ÖLÇEĞİ

Maddeler	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katlıyorum	Tamamen Katlıyorum
1. Akraba evliliğini onaylıyorum.					
2. Akraba evliliğini onaylamıyorum.					
3. Akraba evliliği yapmanın sakıncası yoktur.					
4. Kız/erkek çocuğumun akraba evliliği yapmasında sakınca yoktur.					
5. Kardeşimin akraba evliliği yapmasında sakınca yoktur.					
6. Birinci derece akraba evliliğini uygun buluyorum (amca, dayı, hala, teyze çocukları)					
7. İkinci derece akraba evliliğini uygun buluyorum (kardeş torunları)					
8. Akraba evliliği mal varlığının ya da mirasın bölünmesi için yapılır.					
9. Bazı yörelerde geleneklerden dolayı akraba evliliği yapılır.					
10. Akraba evliliği ekonomik durumun daha iyi olmasına katkı sağlar.					
11. Akraba evliliğinde aile bağları daha güçlü olur.					
12. Akraba evliliği kadının namusunu korur.					
13. Toplumsal ahlakın korunması adına bazı durumlarda akraba evliliği yapılır.					
14. Toplumsal örf ve adetlerin korunması için akraba evliliği yapılır.					
15. Akraba evliliği toplumsal baskı nedeniyle yaygındır.					
16. Akraba evliliği gelenek, görenek, törelere uygundur.					
17. Akraba evliliği iyi bir gelecek kurmak için yapılır.					
18. Akraba evliliği konusunda kadınlar/ erkekler baskı altındadır.					
19. Akraba evliliği aileye yabancı birinin girmesini önlemek					

için yapılır.					
20. Akraba evliliği aileden birinin yabancıya gitmesini önlemek için yapılır.					
21. Akraba evliliğinde engelli çocuk doğurma riski artar.					
22. Akraba evliliğinde kalıtsal(ailevi) hastalıklar daha fazla görülür.					
23. Akraba evliliklerinde çiftler arası anlaşmazlıklar fazla olur.					
24. Akraba evliliği kadın sağlığını etkilemez.					
25. Akraba evliliği çocuk sağlığını etkilemez.					
26. Akraba evliliği aile sağlığını etkilemez.					
27. Akraba evliliği yapan çiftler daha mutludur.					
28. Akraba evliliği yapan çiftlerde boşanmalar daha az görülür.					
29. Akraba evliliği daha çok aileler istediği için tercih edilir.					
30. Görücü usulü yapılan akraba evliliğini onaylarım.					
31. Çiftlerin kendi tercihi ile olan akraba evliliğini onaylarım.					
32. Akraba evliliği eğitim düzeyi düşük bireylerde daha sık görülür.					
33. Bireylerin akraba evliliği yapmaları kültürlerine göre değişir.					

EK VI -AKRABA EVLİLİĞİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Maddeler	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Akraba evliliğini onaylıyorum.					
2. Akraba evliliğini onaylamıyorum.					
3. Akraba evliliği yapmanın sakıncası yoktur.					
4. Kız/erkek çocuğumun akraba evliliği yapmasında sakınca yoktur.					
5. Kardeşimin akraba evliliği yapmasında sakınca yoktur.					
6. Birinci derece akraba evliliğini uygun buluyorum (amca, dayı, hala, teyze çocukları)					
7. İkinci derece akraba evliliğini uygun buluyorum (kardeş torunları)					
8. Akraba evliliği ekonomik durumun daha iyi olmasına katkı sağlar.					
9. Akraba evliliğinde aile bağları daha güçlü olur.					
10. Akraba evliliği kadının namusunu korur.					
11. Toplumsal ahlakın korunması adına bazı durumlarda akraba evliliği yapılır.					
12. Toplumsal örf ve adetlerin korunması için akraba evliliği yapılır.					
13. Akraba evliliği toplumsal baskı nedeniyle yaygındır.					
14. Akraba evliliği gelenek, görenek, törelere uygundur.					
15. Akraba evliliği iyi bir gelecek kurmak için yapılır.					
16. Akraba evliliği konusunda kadınlar/ erkekler baskı altındadır.					
17. Akraba evliliği aileye yabancı birinin girmesini önlemek için yapılır.					
18. Akraba evliliği aileden birinin yabancıya gitmesini önlemek için yapılır.					
19. Akraba evliliğinde engelli çocuk doğurma riski artar.					
20. Akraba evliliğinde kalıtsal(ailevi) hastalıklar daha fazla					

görülür.					
21. Akraba evliliklerinde çiftler arası anlaşmazlıklar fazla olur.					
22. Akraba evliliği kadın sağlığını etkilemez.					
23. Akraba evliliği çocuk sağlığını etkilemez.					
24. Akraba evliliği aile sağlığını etkilemez.					
25. Akraba evliliği yapan çiftler daha mutludur.					
26. Akraba evliliği yapan çiftlerde boşanmalar daha az görülür.					
27. Akraba evliliği daha çok aileler istediği için tercih edilir.					
28. Çiftlerin kendi tercihi ile olan akraba evliliğini onaylarım.					
29. Akraba evliliği eğitim düzeyi düşük bireylerde daha sık görülür.					
30. Bireylerin akraba evliliği yapmaları kültürlerine göre değişir.					

EK VII -Gönüllü Olur Formu

ÇALIŞMANIN ADI (Araştırma başvuru formunda bölüm A.2’de yer alan araştırma adı kullanılmalıdır.):

Kişilerin Akraba Evliliklerine Karşı Tutumlarını Belirleyen Ölçek Geliştirme Çalışması

Bir araştırma çalışmasına katılmanız istenmektedir. Çalışmaya katılıp katılmama kararı tamamen size aittir. Katılmak isteyip istemediğinize karar vermeden önce araştırmanın neden yapıldığını bilgilerinizin nasıl kullanılacağını çalışmanın neleri içerdiğini ve olası yararlarını risklerini ve rahatsızlık verebilecek konuları anlamanız önemlidir. Lütfen aşağıdaki bilgileri dikkatlice okumak için zaman ayırınız ve eğer istiyorsanız özel veya aile doktorunuzla konuyu değerlendiriniz. Eğer çalışmaya katılmaya karar verirsiniz imzalamanız için size bu Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu verilecektir. Çalışmadan herhangi bir zamanda ayrılmakta özgürsünüz. Eğer isterseniz, bu çalışmaya katılımla ilgili olarak hekiminiz / aile doktorunuz bilgilendirilecektir. Çalışma amacıyla yapılan normal muayeneler sırasında istenilen tetkikleriniz dışındaki tüm laboratuvar testleri çalışma destekleyicisi tarafından karşılanacak; size veya bağlı bulunduğunuz özel sigorta veya resmi sosyal güvenlik kurumuna ödetilmeyecektir.

ÇALIŞMANIN KONUSU VE AMACI:

Akraba evlilikleri, akrabalık bağına güçlendirmekten, gelenek, görenek ve dini inanışlar doğrultusunda bir evlilik yapmaya, miras yoluyla toprağın bölünmesini önleyerek gelecek nesillerin güvence altına alınması anlayışına, aileye yabancı birisinin girmesi ile akrabalık bütünlüğünün ve dayanışmasının bozulacağı inancına kadar değişik nedenlerden dolayı yapılmaktadır. Dolayısıyla bu evliliklerin oranı ırka, soya, etnik farklılaşmaya, dine ve yaşanan coğrafi bölgeye göre farklılıklar gösterebileceği gibi, sosyo-ekonomik-kültürel yapı, kişisel beklentiler ve törelere göre de toplumdan topluma farklar göstermektedir. Çalışmanın amacı; bireylerin akraba evliliklerine yönelik tutumlarını değerlendirmede kullanılacak Akraba Evliliği Tutum Ölçeği’ni geliştirmektir.

ÇALIŞMA İŞLEMLERİ:

Çalışmaya katılmayı kabul ettiğiniz takdirde; araştırmada gerekli bilgilerin toplanması için kullanılan formlarda sizinle ve ilgili tanıtıcı bilgiler ile akraba

evliliğini sorgulayan toplam 70 soru yer almaktadır. Araştırma ile ilgili olarak size sorulan bütün soruları cevaplamak sizin sorumluluklarınızdır. Araştırmanın verileri araştırma kriterlerine uygun gönüllü kişilere araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak uygulanacaktır. Görüşmeler her katılımcıya Birey Tanıtım Formu için 10 dakika ve Akraba Evliliği Tutum Ölçeği için 10 dk olmak üzere yaklaşık 20 dk'dır.

ÇALIŞMAYA KATILMAMIN OLASI YARARLARI NELERDİR?

Bu araştırmada sizin için tıbbi bir yarar söz konusu değildir. Ancak bu çalışmadan çıkarılan sonuçlar, bireylerin akraba evliliklerine yönelik tutumlarını değerlendirmede kullanılacak bir ölçüm aracı geliştirilerek, akraba evliliklerine yeni çalışmalara ışık tutması ve bu konuda daha doğru sonuçlar elde etmek için yararlı olabilir.

GÖNÜLLÜYE UYGULANACAK İŞLEMLERİN OLASI ZARARLARI NELERDİR?

Bu çalışmaya katılmanızın bize ayıracağınız zaman dışında olası bir zararı bulunmamaktadır.

KİŞİSEL BİLGİLERİM NASIL KULLANILACAK?

Bu formu imzalayarak araştırmaya katılım için onay vermiş olacaksınız. Bununla birlikte kimlik bilgileriniz çalışmanın herhangi bir aşamasında açıkça kullanılmayacaktır. Doldurduğunuz anketlere verdiğiniz cevaplar ve araştırma süresince görsel/işitsel cihaz kullanılarak edinilen her türlü bilgi yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Bilgileriniz hiçbir kimse ile ya da ticari bir amaç için paylaşılmayacaktır.

SORU VE PROBLEMLER İÇİN BAŞVURULACAK KİŞİLER :

1. Doç Dr. Selma ŞEN
2. İpek ALP ŞAHİN

Çalışmaya Katılma Onayı

Yukarıdaki bilgileri doktorumla ayrıntılı olarak tartıştım ve kendisi bütün sorularımı cevapladı. Bu bilgilendirilmiş olur belgesini okudum ve anladım. Bu araştırmaya katılmayı kabul ediyor ve bu onay belgesini kendi hür irademle imzalıyorum. Bu onay, ilgili hiçbir kanun ve yönetmeliği geçersiz kılmaz. Doktorum saklamam için bu

belgenin bir kopyasını çalışma sırasında dikkat edeceğim noktaları da içerecek şekilde bana teslim etmiştir.

<i>Gönüllü Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Adres ve Telefon:</i>		

<i>Veli / Vasinin Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Adres ve Telefon:</i>		

<i>Tanık¹ Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Adres ve Telefon:</i>		

<i>Araştırmacı² Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Adres ve Telefon:</i>		

1: Gönüllünün bilgilendirilme işlemine başından sonuna dek tanıklık eden kişi

2: Gönüllüyü araştırma hakkında bilgilendiren kişi

EK- 8 Tez Orijinallik Rapor

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu
Ebelik Ana Bilim Dalı Başkanlığı'na

Tez Adı : Akraba Evliliği Tutum Ölçeği: Metodolojik Bir Çalışma

Tezime ilişkin 14/11/2019 tarihinde yapılan Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 29'dur.

Belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Adı Soyadı : İpek ALP ŞAHİN
Öğrenci No : 161336010
Anabilim Dalı : Ebelik
Programı : Ebelik

Tarih ve İmza
15.11.2019

DANIŞMAN ONAYI
UYGUNDUR
(Unvan, Ad Soyad, İmza)
Doç. Dr. Selma ŞEKER
Dekan Yardımcısı

Açıklamalar

- 1-Tez Çalışması Orijinallik Raporu (TÇOR), TURNITIN İntihal Tespit Programı kullanımı için kişisel hesap alma hakkı bulunan tez danışmanları, Enstitülerde görevlendirilen personeller, Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nda görevlendirilen kütüphaneciler tarafından alınır.
- 2-Sayfa sayısı 400'den az olan tezler için tez savunmasından önce ve başarılı olması durumunda düzeltmelerden sonra olmak üzere 2 kez TÇOR alınır.(400 sayfadan fazla olan tezler 400 ve katları şeklinde bölünerek Turnitin veri tabanına yüklenmesi gerekmektedir. Bu gibi durumlarda benzerlik oranının hesaplanmasına ilişkin detaylı forma, kütüphane web sayfasında bulunan Turnitin kullanım kılavuzlarının altından erişilebilir.)
- 3-TÇOR, tezin yalnızca Kapak Sayfası, Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan kısmının tek bir dosya olarak intihal tespit programına yüklenmesi ile alınır.
- Programa yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak tez başlığının tamamı, Yazar Adı (author's first name) olarak öğrencinin adı, Yazar Soyadı (author's last name) olarak öğrencinin soyadı bilgisi yazılır.
- 4- TURNITIN İntihal tespit programına yüklenen dosyanın süreçlenmesinde, ilgili programdaki filtreleme seçenekleri aşağıdaki şekilde ayarlanır: - Kaynakça hariç, - Alıntılar hariç, - 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 5 words)
- 5-İsteğe bağlı ayarlar kısmından; "Ödevleri şuraya gönder?" seçeneği mutlaka DEPO YOK şeklinde işaretlenmesi gerekmektedir; aksi durumda aynı tezin ikinci kez yüklenmesi durumunda benzerlik %100 çıkacaktır ve depodan tezi silmek çok uzun süre gerektirecektir.
- 6- Raporlama işlemi tamamlandıktan sonra, kaydedilmiş olan ekranın görüntüsünü sağ üst köşesinde yüzdelik sayı olarak belirtilen "benzerlik oranı," raporlamaya tabi tutulmuş olan dosyanın "toplam sayfa sayısı" ve raporlama işleminin yapıldığı "tarih" bilgisi, "Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formuna işlenir.
- 7- Benzerlik oranında tüm sorumluluk öğrenciye aittir.
- 8-Tez savunma sınavı sonrasında başarılı bulunan öğrenci, tez savunma sınavı tarihi sonrasında tezde yapılmış muhtemel değişiklikleri içeren dosya kullanılarak alınmış ikinci bir intihal raporundaki bilgiler kullanılarak hazırlanmış ve tez danışmanı tarafından onaylanarak imzalanmış ikinci bir "Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu"nu Enstitüye teslim etmekle yükümlüdür.
- 9-Turnitin Hakkında Bilgiler: <http://kutuphane.cbu.edu.tr/turnitin.9370.tr.html>

EK 9.Benzerlik Raporu Değerlendirme Formu

 MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	YÜKSEK LİSANS TEZİ BENZERLİK RAPORU DEĞERLENDİRME FORMU	Doküman Kodu	FR-YL-106
		Yayınlanma Tarihi	13.04.2018
		Revizyon No	1
		Revizyon Tarihi	17/06/2019
		Sayfa	1/1

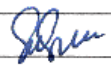
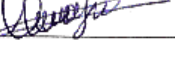
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Aşağıda başlığı verilen yüksek lisans tezi'ne ilişkin turnitin benzerlik raporu yüksek lisans tez savunma sınavı jürisi tarafından incelenmiş ve teze ait benzerlik oranının **% 29 (yazı ile yirmi dokuz)** olduğu anlaşılmış olup;

- ☒ Yüksek lisans tezine ait benzerlik oranının kabul edilebilir düzeyde olduğu ve bu haliyle savunulmasının uygunluğuna kanaat getirilmiştir.
- ☒ Yüksek lisans tezine ait benzerlik oranının yüksek olmasına karşın, benzerliğe ilişkin teze ait kısımlar incelendiğinde, intihali işaret eden herhangi bir unsura rastlanmadığından ve alıntılarının kaynak gösterilerek yapıldığının anlaşılmasından dolayı tezin bu haliyle savunulmasının uygunluğuna kanaat getirilmiştir.
- ☒ Yüksek lisans tezine ait benzerlik raporu oldukça yüksek olduğundan ve benzerliğe sebep kısımların tekrar yazılması gerektiğinden tezin bu haliyle savunulmasının uygun olmadığına kanaat getirilmiştir.
- ☒ Yüksek lisans tezine ait benzerlik raporu incelendiğinde, intihal olduğu tespit edilmiş olup, tezin Etik Kurul 'a gönderilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Tez Başlığı	Akraba Evliliği Tutum Ölçeği: Bir Metodolojik Çalışma
Tez Yazarı	İpek Alp Şahin
Tarih	11.12.2019

TEZ SAVUNMA JÜRİSİ ONAYI

Tez Sınav Jürisi	Unvanı, Adı ve Soyadı	Onay	İmza
Danışman	Doç. Dr. Selma ŞEN	☒ Uygun	
İkinci Danışman		☐ Uygun	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Aynur ÇETİNKAYA	☒ Uygun	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Nuray EGELİOĞLU ÇETİŞLİ	☒ Uygun	
Üye		☐ Uygun	

Not: Bu form Jüri Üyeleri tarafından imzalanıp diğer (tez savunma sınav tutanağı vb.) sınav evrakı ile Sağlık Bilimleri Enstitüsü'ne ilgili Anabilim Dalı Başkanlığı aracılığıyla teslim edilmelidir.

*El yazısından kaynaklanabilecek hataları önlemek için **FORM BİLGİSAYAR ORTAMINDA DOLDURULMALIDIR.**

Detaylı Bilgi : http://saglikbe.cbu.edu.tr/mevzuat/yonetmelik.14942.tr.html	Telefon: 0 (236) 236 09 89	Faks: 0 (236) 238 21 58	e-posta: saglik@cbu.edu.tr
---	----------------------------	-------------------------	----------------------------

11.ÖZGEÇMİŞ

Adı	İpek	Soyadı	ALP ŞAHİN
Doğum Yeri	İSKİLİP	Doğum Tarihi	29.04.1993
Uyruğu	T.C.	Tel	0 545 466 65 24
E-mail	ipekalpshahi@gmail.com		

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurum Adı	Mezuniyet Yılı
Lisans	Balıkesir Üniversitesi	2015
Lise	Rauf DenктаşLisesi	2011

İş Deneyimi

Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
EBE (YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM)	MADICAL PARK HASTANESİ (İZMİR)	2015-1YIL 3 AY
EBE	SAĞLIK BAKANLIĞI-TSM-SAĞLIKEVİ (ERZİNCAN)	2017-HALEN

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama	Konuşma	Yazma
İngilizce	Orta	Orta	Orta

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma Becerisi
Microsoft Office (Word, Excel...)	İyi